

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

04.01.2016 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

Телевизия БТВ

✓ Работодателите у нас планират минимален ръст на заплатите от 4-5%

84 на сто от фирмите не планират да наемат нови хора

Запазване на заетостта и минимален ръст на възнагражденията от 4-5% - такива са очакванията на работодателите за новата година. Данните са от проучване, направено за bTV сред членовете на Асоциацията на индустриалния капитал у нас.

Работодателите са по-скоро умерени оптимисти, но несигурността преобладава.

Проучването показва, че 84 на сто от фирмите не планират да наемат нови хора. Така че ръстът в заетостта тази година изглежда ще е минимален. 5% от участвалите в проучването работодатели планират съкращения.

На този фон около 40 на сто от работодателите все пак планират минимален ръст в заплатите. Очакванията са за увеличение от около 5%.

Според бизнеса поредното увеличение на минималната заплата ще има по-скоро отрицателен ефект - свиване на заетостта в бедните региони и ръст на сивия сектор. 15 на сто от анкетираните работодатели обаче очакват ръстът в минималните доходи да повлече и останалите.

Умерено оптимистични са и прогнозите за икономическия ръст у нас и на Европейската комисия и на Финансовото министерство. Очакванията са за растеж от 1.5% до 2%.

Видеото може да видите [тук](#).

ЩЕ НАЕМАТЕ ЛИ НОВИ СЛУЖИТЕЛИ?

84,8%

НЕ

8,7%

ДА

5,5%

Ще съкращавам

Източник: АИКБ

ЕФЕКТЪТ ОТ УВЕЛИЧЕНИЕТО НА МРЗ

Намаляване на заетостта

43,6%

Увеличаване на сивия сектор

39,6%

Увеличаване и на останалите заплати

15,2%

Източник: АИКБ

ПРОГНОЗИ ЗА ИКОНОМИКАТА У НАС

Министерство на финансите

↑ 2,1%

ЕК

↑ 1,5%

Източник: АИКБ

✓ Минималната заплата вече е 420 лева, пенсионната възраст за трета категория труд нараства

Пенсионната възраст за трета категория труд нараства на 61 години за жените и 64 за мъжете. Изискваният стаж нараства също от днес с два месеца.

Минималната работна заплата вече е 420 лева. След облагане с данъци и осигуровки, най-ниско платените работници ще сложат в джоба си "чисто" 329 лева. За бизнеса в някои сектори, 420 лева са непосилни, защото върху сумата сеначисляват и добавките за прослужено време, коментира Васил Велев от Асоциацията на индустриалния капитал:

Минималната работна заплата става фактически не 420, а 470 лева, което е повече от средния осигурителен доход в 5 икономически дейности, където са заети над 200 000 души.

Минималната цена на час труд вече е 2,50 лв. По-високата минимална заплата не се отразява на размера на обезщетението за гледане на малко дете през втората година. Той се запазва на 340 лева.

От днес са в сила, новите по-високи размери на детските добавки. За едно дете в бедно семейство, те се увеличават с 2 лева и стават 37 лева. Парите за две деца остават общо 85, а за три се повишават с десет лева и ще са 130 на месец. За раждане на трето дете, еднократната помощ се увеличава от тази година със 100 лева и ще е 300. Традиционно и през тази година се увеличават средно със 7% минималните осигурителни прагове, за работещите в реалната икономика. Индексацията на пенсиите ще е с 2.5 на сто, но чак от 1-ви юли. Прогнозите сочат, че за цялата 2016-та година, реално пенсиите ще отбележат ръст от 3.5 на сто.

До юни е в сила забраната за варене на домашна ракия.

От обращение излиза банкнотата от един лев, припомнят от БНБ. До края на миналата година банкнотата беше официално платежно средство. В обращение има около 4 млн. банкноти. Всеки, който иска да ги обмени с познатата ни еднолевова монета, може да го направи в платежния център на БНБ без такса.

Новият акциз за цигарите е в сила от днес. това ще доведе до поскъпването им с 20 стотинки до 1 лев за пакет през следващите месеци.

Природният газ поевтинява с малко над 2%, но цените на топло и електроенергията остават непроменени.

[novinite.bg](#)

✓ Минималната заплата 420 лева

Пенсионната възраст за трета категория труд нараства на 61 години за жените и 64 за мъжете. Изискваният стаж нараства също от днес с два месеца.

Минималната работна заплата вече е 420 лева. След облагане с данъци и осигуровки, най-ниско платените работници ще сложат в джоба си "чисто" 329 лева. За бизнеса в някои сектори, 420 лева са непосилни, защото върху сумата сеначисляват и добавките за прослужено време, коментира Васил Велев от Асоциацията на индустриалния капитал:

Минималната работна заплата става фактически не 420, а 470 лева, което е повече от средния осигурителен доход в 5 икономически дейности, където са заети над 200 000 души.

По-високата минимална заплата не се отразява на размера на обезщетението за гледане на малко дете през втората година. Той се запазва на 340 лева.

[starozagorskinovini.com](#)

✓ Какво се променя от днес - възрастта за пенсиониране, акцизи, доходи и цени

Новата година идва с много промени в социалната сфера, които засягат всеки българин, затова ги обобщихме за читателите на „Старозагорски новини“. Минималната заплата от днес вече е 420 лева. Пенсионната възраст за трета категория труд нараства на 60 год. и 10 м. за жените и 63 год. и 10 м. за мъжете. Изискваният трудов стаж нараства също от днес с два месеца.

След облагане с данъци и осигуровки, най-ниско платените работници ще сложат в джоба си „чисто“ 329 лева, предаде БНР. За бизнеса в някои сектори, 420 лева са непосилни, защото върху сумата се начисляват и добавките за прослужено време, коментира за сайта „Дир.бг“ Васил Велев от Асоциацията на индустриалния капитал.

Минималната работна заплата става фактически не 420, а 470 лева, което е повече от средния осигурителен доход в 5 икономически дейности, където са заети над 200 000 души. Минималната цена на час труд вече е 2.50 лева.

По-високата минимална заплата не се отразява на размера на обезщетението за гледане на малко дете през втората година. Той се запазва на 340 лева.

От днес са в сила новите по-високи размери на детските добавки. За едно дете в бедно семейство, те се увеличават с 2 лева и достигат 37 лева. Парите за две деца остават общо 85, а за три се повишават с 10 лева и ще са 130 на месец.

За раждане на трето дете еднократната помощ се увеличава от тази година със 100 лева и вече ще е 300 лева.

Традиционно и през тази година се увеличават средно със 7% минималните осигурителни прагове за работещите в реалната икономика.

Индексацията на пенсиите ще е с 2.5 на сто, но чак от 1-ви юли. Прогнозите сочат, че за цялата 2016-а година реално пенсиите ще отбележат ръст от 3.5 на сто.

Още една новина, която засяга портфейла ни - влезе в сила новият акциз върху цигарите. Това ще доведе и до тяхното поскъпване, като най-ниският клас ще поскъпва по-бавно от скъпите цигари. Все още в търговската мрежа има цигари със стари бандеролии, предаде БНР.

Цигарите със стари бандероли - т. е. на старите цени, ще се намират в търговската мрежа до изчерпването им или до специални указания от Министерството на финансите. След като бъдат изчерпани старите по-евтини цигари, по-високият акциз ще се отрази с между 20 и 30 стотинки отгоре за евтините марки и до около 1 лев отгоре за по-скъпите.

От 1 януари в сила влязоха и промените в Закона за акцизите и данъчните складове, които предвиждат ограничения за казаните за ракия. Според новите изисквания, те трябва да работят в периода от 1 юли до 31 декември, а обемът на съдовете за дестилация се намалява от 1000 на 500 литра, предаде Агенция „Фокус“.

По решение на правителството цената на годишната винетка за леки автомобили от тази година вече е 97 лева.

[Вестник Труд](#)

✓ Работодателите планират 4-5% ръст на заплатите тази година

Запазване на заетостта и минимален ръст на възнагражденията от 4-5% - такива са очакванията на работодателите за новата година, съобщи bTV. Данните са от проучване, направено сред членовете на Асоциацията на индустриалния капитал у нас.

84 на сто от фирмите не планират да наемат нови хора, 5% планират съкращения. 40 на сто от работодателите предвиждат минимален ръст в заплатите, очакванията са за увеличение от около 5%.

Според бизнеса поредното увеличение на минималната заплата ще има по-скоро отрицателен ефект - свиване на заетостта в бедните региони и ръст на сивия сектор. 15 на сто от анкетираните работодатели обаче очакват ръстът в минималните доходи да повлече и останалите.

[Вестник 24 часа](#)

✓ Работодателите у нас планират минимален ръст на заплатите от 4-5%

Запазване на заетостта и минимален ръст на възнагражденията от 4-5% - такива са очакванията на работодателите за новата година. Данните са от проучване, направено за bTV сред членовете на Асоциацията на индустриалния капитал у нас, цитирано от bTV.

Работодателите са по-скоро умерени оптимисти, но несигурността преобладава.

Проучването показва, че 84 на сто от фирмите не планират да наемат нови хора. Така че ръстът в заетостта тази година изглежда ще е минимален. 5% от участвалите в проучването работодатели планират съкращения.

На този фон около 40 на сто от работодателите все пак планират минимален ръст в заплатите. Очакванията са за увеличение от около 5%.

Според бизнеса поредното увеличение на минималната заплата ще има по-скоро отрицателен ефект - свиване на заетостта в бедните региони и ръст на сивия сектор. 15 на сто от анкетираните работодатели обаче очакват ръстът в минималните доходи да повлече и останалите.

Умерено оптимистични са и прогнозите за икономическия ръст у нас и на Европейската комисия и на Финансовото министерство. Очакванията са за растеж от 1.5% до 2%.

[Вестник 168 часа](#)

✓ Работодателите у нас планират минимален ръст на заплатите от 4-5%

Запазване на заетостта и минимален ръст на възнагражденията от 4-5% - такива са очакванията на работодателите за новата година.

Запазване на заетостта и минимален ръст на възнагражденията от 4-5% - такива са очакванията на работодателите за новата година. Данните са от проучване, направено за bTV сред членовете на Асоциацията на индустриалния капитал у нас, цитирано от bTV.

Работодателите са по-скоро умерени оптимисти, но несигурността преобладава.

Проучването показва, че 84 на сто от фирмите не планират да наемат нови хора. Така че ръстът в заетостта тази година изглежда ще е минимален. 5% от участвалите в проучването работодатели планират съкращения.

На този фон около 40 на сто от работодателите все пак планират минимален ръст в заплатите. Очакванията са за увеличение от около 5%.

Според бизнеса поредното увеличение на минималната заплата ще има по-скоро отрицателен ефект - свиване на заетостта в бедните региони и ръст на сивия сектор. 15 на сто от анкетираните работодатели обаче очакват ръстът в минималните доходи да повлече и останалите.

Умерено оптимистични са и прогнозите за икономическия ръст у нас и на Европейската комисия и на Финансовото министерство. Очакванията са за растеж от 1.5% до 2%.

[economy magazine.bg](#)

✓ Работодатели планират 4-5% ръст на заплатите тази година

84% от тях не залагат нови назначения

Работодателите у нас очакват минимален ръст на заплатите в размер на 4-5% през тази година, както и запазване на заетостта. Това показват данни на проучване сред членове на Асоциация на индустриалния капитал, съобщава bTV. Около 40% от анкетираните са обявили, че ще увеличат минимално заплатите.

84 на сто от фирмите не планират да наемат нови хора през 2016 г., а 5,5% от участващите в проучването са обявили, че ще правят съкращения. Ето защо ръстът в заетостта ще е минимален. Анкетата показва още, че работодателите са по-скоро умерени оптимисти, но сред тях преобладава несигурността.

Бизнесът остава против увеличаването на минималната работна заплата на 420 лв., като 43,6% от анкетиранияте заявяват, че то ще доведе до свиване на заетостта, а 39,6% очакват увеличаване на сивия сектор. 15% пък са на противоположна позиция и смятат, че ръстът в минималните доходи ще повлече и останалите заплати.

Работодатели предупреждават, че в градове като Враца минималната заплата вече се доближава твърде много до средната, а това може да коства работните места на по-ниско квалифицираните служители.

Прогнозите за икономическия ръст у нас са умерено оптимистични. Министерство на финансите залага 2,1% ръст, а ЕК - 1,5%.

novjivot.info

✓ Работодателите у нас планират минимален ръст на заплатите от 4-5%

Запазване на заетостта и минимален ръст на възнагражденията от 4-5% – такива са очакванията на работодателите за новата година. Данните са от проучване, направено сред членовете на Асоциацията на индустриалния капитал у нас, цитирано от bTV.

Работодателите са по-скоро умерени оптимисти, но несигурността преобладава.

Проучването показва, че 84 на сто от фирмите не планират да наемат нови хора. Така че ръстът в заетостта тази година изглежда ще е минимален. 5% от участвалите в проучването работодатели планират съкращения.

На този фон около 40 на сто от работодателите все пак планират минимален ръст в заплатите. Очакванията са за увеличение от около 5%.

Според бизнеса поредното увеличение на минималната заплата ще има по-скоро отрицателен ефект – свиване на заетостта в бедните региони и ръст на сивия сектор. 15 на сто от анкетиранияте работодатели обаче очакват ръстът в минималните доходи да повлече и останалите.

Умерено оптимистични са и прогнозите за икономическия ръст у нас и на Европейската комисия и на Финансовото министерство. Очакванията са за растеж от 1.5% до 2%.

dnes.bg

✓ Родни работодатели: Ще вдигнем с малко заплатите!

84 на сто от фирмите не планират да наемат нови служители

Запазване на заетостта и минимален ръст на възнагражденията от 4-5% - такива са очакванията на работодателите за новата година. Данните са от проучване, направено за bTV сред членовете на Асоциацията на индустриалния капитал у нас.

Работодателите са по-скоро умерени оптимисти, но несигурността преобладава.

Проучването показва, че 84 на сто от фирмите не планират да наемат нови хора. Така че ръстът в заетостта тази година изглежда ще е минимален.

На този фон около 40 на сто от работодателите все пак планират минимален ръст в заплатите. Очакванията са за увеличение от около 5%.

Според бизнеса поредното увеличение на минималната заплата ще има по-скоро отрицателен ефект - свиване на заетостта в бедните региони и ръст на сивия сектор.

15 на сто от анкетиранияте работодатели обаче очакват ръстът в минималните доходи да повлече и останалите.

Умерено оптимистични са и прогнозите за икономическия ръст у нас и на Европейската комисия и на Финансовото министерство. Очакванията са за растеж от 1,5% до 2%.

Вестник 24 часа

✓ **Теменужка Петкова: Засега цената на тока няма да се променя**

Засега цената на тока няма да се променя, заяви енергийният министър Теменужка Петкова, по Нова телевизия. Предстои ни либерализация на енергийния пазар. Българският потребител не трябва да се притеснява от това.

Потребителите сами ще могат да се избират доставчици. Тя обясни във връзка със скандала около Нова година с доставките на газ, че българската държава се е намесила, за да не остави близо 200 000 граждани без топло.

Нямаше да има доставки за абонатите на Овергаз, но държавата реагира, обясни тя. Държавата подаде ръка в този труден за Овергаз момент, посочи тя.

✓ **Ранно пенсиониране за всеки**

- Започна увеличението на възрастта, докато стигне 65 г. за двата пола

- Военни и полицаи най-сетне с пенсионна възраст

- Учителите с бонус да работят по-дълго

Всеки българин независимо какво работи вече има право на ранно пенсиониране. Това стана възможно с влизането в сила на основната част от промените в Кодекса за социално осигуряване, което стана от 1 януари 2016 г.

До една година по-рано от навършване на възрастта за пенсия ще могат да се пенсионират вече и работещите в масовата трета категория труд, предвижда една от промените в пенсионната реформа на Ивайло Калфин, която влезе в сила от началото на 2016 г.

Досега ранно пенсиониране бе възможно само за т.нар. категорийни работници като миньори, шофьори в градския транспорт, летци, работещи в атомната електроцентрала или опасни химически производства.

За да излязат до една година по-рано в пенсия, хората от масовата трета категория трябва да имат нужния към момента осигурителен стаж.

Пенсията им обаче ще бъде намалявана с 0,4% за всеки месец, недостигащ за навършване на нормалната пенсионна възраст. И това орязване ще е пожизнено. Въпреки това и намалените пенсии ще се увеличават с индексирването от 1 юли всяка година.

Ранното пенсиониране за трета категория труд бе въведено като компенсация за увеличаването на възрастта за пенсиониране. Според Националния осигурителен институт тази година се очакват поне 11 хил. души, които да се пенсионират по-рано от навършване на възрастта им за пенсия.

От 1 януари възрастта за трета категория се увеличи с 2 месеца и вече е 60 г. и 10 месеца за жените и 63 г. и 10 месеца за мъжете. Тя ще продължи да нараства и в следващите години, докато стигне 65 г. и за двата пола. Това ще се случи по-късно при жените, които ще започнат да се пенсионират на 65-годишна възраст чак през 2037 г. Мъжете ще достигнат тази възраст през 2029 г.

Как ще се вдига възрастта за пенсия				
Година на пенсиониране	Жени		Мъже	
	Възраст	Осигурителен стаж	Възраст	Осигурителен стаж
2016 г.	60 г. и 10 м.	35 г. и 2 м.	63 г. и 10 м.	38 г. и 2 м.
2017 г.	61 г.	35 г. и 4 м.	64 г.	38 г. и 4 м.
2018 г.	61 г. и 2 м.	35 г. и 6 м.	64 г. и 1 м.	38 г. и 6 м.
2019 г.	61 г. и 4 м.	35 г. и 8 м.	64 г. и 2 м.	38 г. и 8 м.
2020 г.	61 г. и 6 м.	35 г. и 10 м.	64 г. и 3 м.	38 г. и 10 м.
2021 г.	61 г. и 8 м.	36 г.	64 г. и 4 м.	39 г.
2022 г.	61 г. и 10 м.	36 г. и 2 м.	64 г. и 5 м.	39 г. и 2 м.
2023 г.	62 г.	36 г. и 4 м.	64 г. и 6 м.	39 г. и 4 м.
2024 г.	62 г. и 2 м.	36 г. и 6 м.	64 г. и 7 м.	39 г. и 6 м.
2025 г.	62 г. и 4 м.	36 г. и 8 м.	64 г. и 8 м.	39 г. и 8 м.
2026 г.	62 г. и 6 м.	36 г. и 10 м.	64 г. и 9 м.	39 г. и 10 м.
2027 г.	62 г. и 8 м.	37 г.	64 г. и 10 м.	40 г.
		(Край на нарастването)	(Край на нарастването)	
2028 г.	62 г. и 10 м.		64 г. и 11 м.	
2029 г.	63 г.		65 г. (Край на нарастването)	
2030 г.	63 г. и 3 м.			
2031 г.	63 г. и 6 м.			
2032 г.	63 г. и 9 м.			
2033 г.	64 г.			
2034 г.	64 г. и 3 м.			
2035 г.	64 г. и 6 м.			
2036 г.	64 г. и 9 м.			
2037 г.	65 г.			
	(Край на нарастването)			

След 2037 г. в реформата на Ивайло Калфин е предвидено възрастта за пенсия да започне да се увеличава автоматично всяка година в зависимост от увеличението на продължителността на живота. Не е заложен обаче критерий колко точно трябва да бъде.

От 2016 г. бе увеличен и изискуемият за пенсия осигурителен стаж, който е 35 г. и 2 месеца за жените и 38 г. и 2 месеца за мъжете. Това изискване също ще се увеличава всяка следваща година до 2027 г., когато нарастването ще спре на 37 г. осигурителен стаж за жените и 40 г. осигурителен стаж за мъжете.

От 1 януари започна и увеличение на възрастта за т.нар. късно пенсиониране без достатъчно осигурителен стаж. Тази година тя ще е 65 г. и 10 месеца и ще расте до 2023 г., когато трябва да стане 67 г.

Изисквания при недостатъчно стаж

Година на пенсиониране	Възраст (жени/мъже)	Минимален действителен осигурителен стаж (жени/мъже)
2016	65 г. и 10 м.	15 г.
2017	66 г.	15 г.
2018	66 г. и 2 м.	15 г.
2019	66 г. и 4 м.	15 г.
2020	66 г. и 6 м.	15 г.
2021	66 г. и 8 м.	15 г.
2022	66 г. и 10 м.	15 г.
2023	67 г.	15 г.

От 1 януари 2016 г. за първи път бе въведена и пенсионна възраст за военните и полицаите. Тази година те ще се пенсионират на 52 г. и 10 месеца, а възрастта им ще се увеличава плавно, докато достигне 55 г.

Запазва се и изискването служителите на МВР, МО и специалните служби да имат поне 27 г. осигурителен стаж, от които 2/3 да са т.нар. специален стаж.

От 2016 г. обаче е възможно в ранна пенсия да излизат и бивши, а не само настоящи служители на силовите ведомства. Т.е. при 18 г. стаж в полицията или войската ще може на по-ниска възраст да се пенсионират и хора, които вече не са в структурите.

42 г. и 10 месеца ще е пенсионната възраст за военните летци и водолазите в силовите министерства.

От 1 януари 2016 г. започна вдигането на пенсионната възраст и на категорияните работници. Тя ще трябва да достигне 55 г. за работещите в първа категория и 60 г. за тези от втора категория.

Възраст за полицаи и военни

Година на пенсиониране	Възраст
2016 г.	52 г. и 10 м.
2017 г.	53 г.
2018 г.	53 г. и 2 м.
2019 г.	53 г. и 4 м.
2020 г.	53 г. и 6 м.
2021 г.	53 г. и 8 м.
2022 г.	53 г. и 10 м.
2023 г.	54 г.
2024 г.	54 г. и 2 м.
2025 г.	54 г. и 4 м.
2026 г.	54 г. и 6 м.
2027 г.	54 г. и 8 м.
2028 г.	54 г. и 10 м.
2029 г.	55 г.

Промени бяха направени и при пенсионирането на учителите. Те вече ще се пенсионира с пенсия от учителския пенсионен фонд до 3 години преди пенсионната възраст за трета категория.

Ако обаче останат на работа и не се пенсионира рано, ще им се изплаща добавка към пенсията за всеки допълнителен месец работа.

2016 година е последната, в която пенсиите ще бъдат индексирани по швейцарското правило.

От 2017 г. вдигането им ще става чрез преизчисление на тежестта на годините стаж, докато от сегашния коефициент 1,1 не се стигне до 1,5. Увеличението на пенсиите през 2016 г. по швейцарското правило е планирано да е 2,5%. 2016 г. е и последната година, в която пенсионираните вече българи могат да поискат преизчисляване на пенсията си с нов 3-годишен период преди 1997 г.

Догодина започва вдигане на осигуровките, 2019 г. пада таванът

От 2017 г. започва и увеличение на осигуровките за пенсия. То ще е с по 1% през следващата и по-следващата година.

Увеличението на осигурителната вноска обаче ще отива задължително в Националния осигурителен институт, предвиждат текстовете на Кодекса за социално осигуряване. Досегашният вариант на КСО предвиждаше 2% увеличение на вноската, но в полза на частните пенсионни фондове.

2019 г. пък е предвидено да отпадне таванът за новоотпусканите пенсии. Тогава и ограничението на сегашните пенсии ще бъде вдигнато от 35% от размера на максималния осигурителен доход за съответната година на 40%.

От 2019 г. е предвидено да влезе в сила и нова формула за изчисляване на индивидуалния коефициент при пенсиониране. В момента той е съотношението между средногодишния доход на човека и средния осигурителен доход за страната. В новата формула изчисленията вече ще се правят на месечна база, а не на годишна.

✓ НАП започва приемането на данъчните декларации

От днес в офисите на Националната агенция за приходите започва приемането на данъчните декларации, предава Нова телевизия.

Обработването на документите по интернет обаче може да се забави до 7 януари, тъй като до тогава електронните услуги на НАП ще работят с данни, актуални към края на миналата година.

Обикновено данъчната кампания започва в началото на януари и приключва в края на април. Заради великденските празници, през 2016-та краят ѝ ще е на 2 май.

✓ Горивата няма да поскъпват тази година

По-евтини горива и през тази година. Поне до края на 2016-а шофьорите ще зареждат бензин и дизел на цените, каквито са в момента, прогнозира експерти. Само за няколко седмици заради поевтиняването на суровия петрол – цените на най-масовите горива паднаха под 2 лева, съобщава "Нова телевизия".

Горивата са поевтинели само с 2-3 стотинки за последните месеци заради поевтиняването на суровия петрол – цените на най-масовите горива паднаха под 2 лева. Ще ни струва ли по-евтино прибирането след празниците?

Всяка стотинка надолу на колонката е отгоре в семейния бюджет. От няколко седмици Иван Георгиев усеща разликата при всяко зареждане.

Сега обаче сметка не си прави. Разходите за гориво не е променил, но пътува много повече, отколкото по същото време преди година. С парите, с които преди година Иван е зареждал, сега пълни почти половин резервоар отгоре. Затова и прибирането му след празниците ще му излезе по-евтино.

"Със сигурност ще бъде по-евтино от миналата година", коментира Светослав Бенчев от Българска петролна и газова асоциация.

Но не и за пристигащите след празниците на столичната автогара. Въпреки че дизелът също поевтиня, цените на билетите остават непроменени. Защото докато горивата вървят надолу, другите разходи за превозвачите – вървят нагоре.

След рязкото поевтиняване на суровия петрол разликата вече се усеща и на колонките у нас.

"Ако суровият петрол и трендът за поевтиняването му продължава надолу – със сигурност ще видим това и при цените на нашите бензиноколонки", пояснява Бенчев.

През второто тримесечие на годината експертите очакват допълнителни количества суров петрол да залее пазара с включването на Иран в играта. Затова и лоши новини за шофьорите не се очакват поне до края на 2016-а.

[Вестник Труд](#)

✓ Минималната заплата вече е 420 лв.

От Нова година минималната заплата се повиши с 40 лв. и вече е 420 лв. Минималната часова ставка стана 2,50 лв. В сила влязоха и по-строгите критерии за пенсиониране. От 1 януари мъжете могат да излязат в отход, ако са навършили 63 години и 10 месеца, при условие че имат 38 години и 2 месеца осигурителен стаж. За жените изискванията са съответно 60 години и 10 месеца възраст и 35 години и 2 месеца стаж. Въведе се и пенсионна възраст за полицаи и военни. Те ще могат да се пенсионира на 52 години и 10 месеца, ако имат 27 години стаж, от които 18 години трябва да са в сектор „Сигурност“.

В сила влязоха и промените при детските добавки. Семействата с едно дете ще получават 37 лв. на месец, или с 2 лв. Повече, отколкото през 2015 г. Условието е месечният доход в домакинството да е до 350 лв. на човек. Родителите с двама малчугани ще получават по 85 лв. При три деца помощта ще е 130 лв.

Въведе се и нов ред при документите за плащане на болнични. Работодателите ще подават листовите електронно в НОИ до 10-о число на месеца, следващ месеца, през който служителят им е представил болничния. Срокът за плащането на обезщетенията се съкрати с 5 дни и вече е 10 дни. Увеличиха се и цените на винетките. Годишният стикер за леки коли

поскъпна с 30 лв. и вече струва 97 лв. Както всяка година миналогодишните винетки важат до 31 януари. Месечният стикер вече струва 30 лв., а седмичният - 15 лв.

От 1 януари природният газ поевтиня с 2,32%. В сила е и новият акциз на цигарите. Това ще оскъпи цената на една кутия с между 20 стотинки и 1 лев. Цената на най-популярните марки у нас ще се повиши с около 30 ст. От Нова година важи и забраната за варене на домашна ракия в казани над 500 литра.

Влезе в сила и новият Кодекс за застраховането, който дава възможност КАТ да прекратява служебно регистрацията на автомобили без застраховка "Гражданска отговорност".

Глобата за несключена полица за граждани се понижи със 150 лв. и вече е 250 лв. Когато собственикът на автомобила е уведомен и му е даден срок да заплати застраховката си, но той не изпълни задължението си навреме, регистрацията на превозното средство ще се прекратява служебно.

От обращение пък излезе банкнотата от 1 лев. По данни на БНБ има 4 млн. такива купюри. Всеки, който иска, може да ги обмени с монети от 1 лев в платежния център на БНБ без такса.

✓ НАП предупреждава за забавяне при данъчните декларации по интернет

От Националната агенция за приходите предупреждават за възможно забавяне при обработката на данъчни декларации, подадени по интернет.

НАП съобщава, че от началото на годината до 6 януари електронните услуги, предоставящи данъчно-осигурителна информация, ще работят с данни, които са актуални към края на миналата година.

От 4 януари в офисите на приходното ведомство ще бъдат приемани данъчни декларации, както и други искания и заявления. Документи обаче ще бъдат издавани от 7 януари.

Всяка година данъчната кампания започва в началото на януари и приключва в края на април. Тази година краят ѝ е на 2 май поради великденските празници.

✓ И работодателите ще подават данните за болнични по електронен път в НОИ

От днес работодателите могат да подават данните за болничните по електронен път, напомни ВТВ. За целта те трябва да са се регистрирали като потребители в електронната система на НОИ. Над 50 хиляди вече са го направили.

През миналата година информацията за болничните по електронен път започнаха да подават лекарите.

Според новите правила работодателите ще могат да подават до 2 документа за болнични по стария начин - на хартия, ако са до 10 - на електронен носител, а ако са повече от 10 - задължително по електронен път.

Ако болничният обхваща дни и от декември и от януари, то начинът му на отчитане зависи от това кога работникът го е представил на шефа си.

"Ако документът е представен до 31 декември 2015 г., без значение какъв период обхваща, то данните се предоставят по досегашния ред, в случай, че лицето си представи болничния пред осигурителя след 1 януари, то важат новите правила", обясни Сълза Георгиева от НОИ.

С електронизацията на болничния освен ще се намали административната тежест за бизнеса и ще се съкратят и сроковете, в които НОИ изплаща парите. От 1 юли те ще се превеждат на хората до 10 дни от представяне на данните в института.

Ако работодателите са допуснали грешка при електронното попълване на данните, НОИ ще им изпрати писмо или имейл, че трябва да я поправят.

До 10 февруари работодателите трябва да представят в НОИ данните за болничните от януари. Дотогава трябва да са се регистрирали като потребители на електронната система на института, ако са събрали повече от 10 болнични.

✓ Газът няма да поскъпва заради кризата с "Овергаз"

Имам уверение, че цената на природния газ няма да се увеличава за България, заяви изпълнителният директор на „Булгартрансгаз“ ЕАД Георги Гегов по време на пресконференция, предаде „Фокус“.

„Въпреки клаузата на договора, който има „Булгаргаз“ с „Газпромякспорт“ за увеличаване на цената с 10%, при увеличаване на доставките, имам уверение, че това няма да се случи, тъй като това увеличаване не е по вина на обществените доставчик“, обясни той, като допълни, че от 4 януари заявката за страната ни ще премине границата, след която трябва да заплаща с 10% по-висока цена.

Георги Гегов обясни, че „Овергаз“ нямат собствени количества газ нагнетен в Чирен, тъй като не участваха в откритата процедура за разпределение на капацитети за съхранение в газоохранилището.

Изпълнителният директор на БЕХ Жаклен Коен подчерта, че „Булгаргаз“ не замества, а доставя на „Овергаз мрежи“ и тя трябва да си заплащат количествата. „Булгаргаз“ увеличи заявките си към „Газпромякспорт“, тоест количествата, които досега вървяха по два договора – на „Овергаз“ и „Булгаргаз“, вече са заявени само по договора на „Булгаргаз“. Така че за колко време „Овергаз“ ще си оправи нещата зависи, но той просто трябва да започне да си плаща доставения газ на „Булгаргаз“.

Направихме компромиси. Вчера нямаше как да се правят банкови гаранции и т.н., но това го направихме единствено в името на крайните клиенти. Иначе „Булгаргаз“ има стриктно условие към своите контрагенти да осигуряват или авансово плащане, или банкови гаранции. Надявам се с колегите от „Овергаз“ и на 4-и, в понеделник да изчистим всички тези формалности. Надявам се също така, някой да не започне да казва: някой се опитва да ни мачка, да ни бутва в посока, различна от икономическата логика“, коментира Коен.

Той уточни, че количествата, доставяни от обществените доставчици за частната „Овергаз“ са милион и половина кубически метра на денонощие.

✓ Какво влезе в сила от 1 януари 2016 г.

Кои са административните решения, които влизат в сила от началото новата година или до края на годината и засягат личните или корпоративните финанси и задължения.

Влизат в сила новите правила за възраст и стаж за пенсиониране. Жените ще се пенсионираат при навършване на възраст 60 г. и 10 месеца, възрастта при мъжете ще бъде 63 години и 10 месеца. С по два месеца се увеличава и необходимият стаж - 35 години и 2 месеца за жените и 38 години и 2 месеца за мъжете.

Увеличават се цените на винетките. Годишната винетка за леки автомобили става 97 лв. Месечната - 30 лв., а седмичната - 15 лв.

Влиза в сила и увеличената минимална работна заплата. Тя става 420 лв. Минималната часова работна заплата става 2.50 лв. при продължителност на работното време 8 часа и при 5-дневна работна седмица.

КЕВР утвърди и нова цена на природния газ. Той поевтинява с 2.32%.

Въвежда се и нов ред при документите за плащане на болнични и майчинство. Новият ред е регламентиран в наредба за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване, която влиза в сила от 1 януари 2016 г.

Влиза в сила и новият акциз за цигарите, който ще доведе до поскъпване с между 20 ст. и един лев на кутия. Цената на най-разпространените марки ще се повиши с около 30 ст.

Данък "уикенд" влиза в сила. Данъчен кредит ще се възстановява пропорционално в зависимост от степента на използване фирмената стока или услуга за лични нужди на собственика, на работниците и служителите или за цели, различни от независимата икономическа дейност. В правилника към Закона за ДДС ще има нов начин за деклариране на тези стоки и услуги.

Прагът за ограничение на плащания в брой в страната се намалява от 15 хил. на 10 хил. лв. Срокът за обратно начисляване на ДДС при търговия със зърнени култури е удължен до максимално разрешение от ЕК срок - 31 декември 2018 г.

Въвежда се авансово облагане с 10% данък върху доходите от други източници, изплатени от предприятие или самоосигуряващо се лице (лихви по заеми от местни физически лица, награди от игри и участия в състезания др.). Досега тези доходи подлежаха единствено на годишно деклариране и облагане от получателя им.

Задължителните здравноосигурителни вноски ще могат да се приспадат, когато съответният облагаем доход се включва при годишното изравняване на осигурителния доход, вкл. при продажба на имущество.

Сделките с държавните ценни книжа, извършени на регулиран пазар, вече се третираат като необлагаем доход.

Данъчното облекчение не се прилага за сгради, получили сертификат за енергийна ефективност като резултат от обновяването им с публични средства.

На 1 януари влиза в сила новият Кодекс за застраховането, с който се дава възможност на КАТ да прекратява служебно регистрацията на автомобили без застраховка "Гражданска отговорност". Глобата за несклучена "Гражданска отговорност" намалява от 400 на 250 лв. за физическо лице. Но когато потребителят е уведомен и му е даден срок да заплати застраховката си, но той не изпълни задължението си навреме, регистрацията на превозното средство ще се прекратява служебно.

От 1 януари 2016 г. влиза в сила изискването работодателите да подават по електронен път болничните листове до НОИ. За целта фирмите трябва да се регистрират като потребители на електронните услуги на НОИ. Новите правила позволяват, ако работодателят има да подава до 2 документа, да ги подава на хартия или на електронен носител, ако са повече от два - на електронен носител или по електронен път, а ако са повече от 10 документа - задължително по електронен път. Системата ще изисква електронен подпис. От началото на 2015 г. лекарите подават данните от болничния по електронен път директно в НОИ, но имаше забавяне при изплащането, защото работодателите ги подаваха на хартия. Очаква се с промените от тази година процесът да стане по-бърз поне с пет дни.

От 1 януари 2016 г. влизат в сила нови срокове за подаване на удостоверенията за изплащане на паричните обезщетения. За осигурителите срокът е до 10-о число на месеца, следващ месеца, през който осигуреното лице е представило при тях документите. За самоосигуряващите се лица - до 10-о число на месеца, следващ месеца, през който е издаден болничният лист, съответно до 10-о число на месеца, следващ месеца, от който се иска изплащане на обезщетението.

Започва да работи националният регистър за опасни съоръжения. Той ще се управлява от Държавната агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН) и ще цели да обхване 500 000 съоръжения.

През 2016 г. регистърът БУЛСТАТ става изцяло достъпен по интернет с възможност за електронно подаване на заявления с електронен подпис, справки и безплатен достъп онлайн. Това става възможно, след като през октомври Народното събрание прие на първо четене поправките в Закона за регистъра БУЛСТАТ, като се очаква той да бъде гласуван окончателно от депутатите. Едва след това ще заработят и новите функционалности.

✓ Кои са големите рискове за бизнеса и инвеститорите през 2016 г.

Икономическото забавяне на Китай, тероризмът и разногласията между световните лидери са сред темите, които ще изнервят компаниите и техните акционери

От ескалиращите конфликти в Близкия изток до опасността от икономически колапс в Гърция отминалата 2015 г. изправяше на нокти бизнес лидерите и инвеститорите. Новата година няма да отстъпва по интензивност, като няколко политически и икономически теми ще изнервят компаниите и техните акционери, пише CNBC. Според годишния доклад на консултантската фирма Control Risks, който се фокусира върху тенденциите в глобалната сигурност, сред големите рискове ще са икономическото забавяне на Китай, тероризмът и политическите разногласия между лидерите на САЩ, Русия и Китай. Влияние ще окаже и нарастващата опасност от кибератаки, както и промяната в цените на основните търговски

стоки. "Живеем във времена на изненади. Дали ще е променливият баланс на икономическата сила между Изтока и Запада, несигурността за цените на търговските стоки в бъдеще, смущаващите метастази на "Ислямска държава в Ирак и Леванта" (ИДИЛ), последиците от приспособяването на Китай към новата му икономическа реалност, или експлозията в честотата на кибератаките. Успешният бизнес ще трябва да се подготви за предизвикателства на няколко фронта", казва главният изпълнителен директор на Control Risk Ричард Фенинг.

Китайският растеж

Един от важните рискови фактори, който ще окаже голямо влияние върху глобалните пазари, е икономическото забавяне на Китай. Въпросът е дали азиатската държава е на ръба на криза и колапс на икономическия растеж, или само изпитва затруднения, докато преминава към друга фаза в своето развитие. Краткият отговор според доклада на Control Risks е, че Китай не е на ръба. Все пак обаче растежът няма да се върне до предишните си равнища и ребалансирането няма да протече гладко. Очакванията са той да се забави от 6.3% през 2016 г. до около 5% до 2020 г. Бизнес лидерите обаче не трябва да се фокусират върху крайните сценарии, когато става въпрос за азиатската държава. Вместо това те трябва "да вземат под внимание как един по-вероятен "среден" сценарий ще им се отрази". Това означава да разберат различните тенденции в различните части на икономиката и реакциите на правителството в отговор на тези процеси. Ръстът на БВП под определено ниво не означава задължително социална и политическа нестабилност. Пекин е оборвал скептиците и преди, като се е реформирал, за да преодолее трудностите, и може да го направи отново. Примерите от ключови политически области през 2015 г. обаче не дават много доказателства в подкрепа на имиджа на президента Си Цзинпин като голям реформатор. Това все пак не означава, че нищо не се случва. Оптимистично настроените анализатори предпочитат да твърдят, че никога не е било реалистично да се смята, че Си Цзинпин е можел да предприеме задълбочени реформи през първия си мандат, но е поставил основите на промяната в следващите няколко години. Дали подобен подход е достатъчен да обърне негативните тенденции и дали наскоро предприетите действия ще станат по-интензивни или точно обратното ще зависи от президента.

Маршът на ИДИЛ

Инвеститорите трябва да внимават за ефектите от тероризма, произтичащ от продължаващите конфликти в Близкия изток. През ноември например финансовите пазари реагираха на смъртоносните атаки в Париж, извършени от ИДИЛ. Тези нападения показаха способността на групировката да планира операции извън крепостта си в Ирак и Сирия. Международната военновъздушна кампания и местната съпротива в определени райони, като например кюрдите в североизточна Сирия, може да изтласкат до известна степен джихадистите, но те вероятно ще запазят контрол над значителни територии. Според Control Risks три тенденции ще определят как ще се развие опасността от групировката през 2016 г. Първата е извършването на терористични актове от вдъхновени от ИДИЛ последователи в собствените им страни. Атаките на такива "самотни вълци" са трудни за разкриване и спиране. Втората тенденция е планирането на атаки като отмъщение за чуждестранните въздушни удари. Както беше и през 2015 г., страни, в които ИДИЛ има силно оперативно присъствие, като Турция и Египет ще бъдат най-застрашени. Третата тенденция е заплахата от чуждестранни бойци, завръщащи се от Сирия. Групировката привлича хиляди нови попълнения чрез силата на своето послание. Затова обучени бойци със западни паспорти, подкрепяни от радикализирани клетки в Европа, дават на ИДИЛ стратегическата гъвкавост да извършват смъртоносни атаки като тези в Париж. По-ефективните контртерористични тактики могат да намалят опасностите, но комбинацията от колапса на държавността и силата на екстремистката идеология ще продължава да привлича бойци от цял свят и да подсилва ИДИЛ.

Крежкия триумвират САЩ-Русия-Китай

Тримата най-влиятелни световни лидери са тези на САЩ, Русия и Китай - Барак Обама, Владимир Путин и Си Цзинпин. Всеки от тях иска да оформи света по свой собствен модел, ако може. През 2016 г. комбинация от международен натиск и вътрешни ограничения ще им попречи да пре моделират глобалните събития така, че да отговорят на желанията им. Това може и да е нещо добро, тъй като неподлежащата на проверка властова концентрация сериозно би дестабилизирала един взаимосвързан свят. Но този крежък и конкуриращ се триумвират няма да бъде от полза за никоя от най-належащите глобални геополитически кризи. САЩ в момента са политически по-вгледани в себе си, изморени от кампании в чужбина. В по-широкия смисъл те се дистанцират от Близкия изток и Сирия и не искат да пращат сухопътни сили във времена на изострени кризи. Това е перфектният властови вакуум, който Путин използва. И времето не би могло да бъде подходящо. Един свят, разтърсван от конфликти и с липса на решително лидерство, представлява идеалната възможност за Москва да се завърне на глобалната сцена. Путин обърка, дори засрами останалия свят с анексирането на Крим, а сега се намесва все по-активно и в Сирия. Това постигна незабавната цел на руския президент да бъде взет на сериозно като ръководител на една страна, с която трябва да се съобразяват. В същото време едва ли някой се съмнява във важността на Китай, който продължава да се утвърждава на международната сцена. Тази липса на последователно глобално лидерство идва във време, в което държавите и бизнес общността искат повече от всичко стабилност и предсказуемост. И това е причина за притеснение през 2016 г. Все пак обаче не е повод за по-сериозна тревога.

✓ Важните политически събития за света и България през 2016 г.

Пет основни фактора ще движат политиката през годината

Ако вярваме на Даниел Франклин, отговорен редактор на броя с годишните прогнози на британското сп. The Economist, че инвеститорите обикновено подценяват политическите рискове и икономическото влияние от тях, то ето няколко важни за инвеститорите през 2016 г. политически фактора и дати.

Пет основни фактора ще движат политиката през годината, казва Франклин. На първо място е гневът, особено отразен в отломъците след края на дълбока глобална рецесия. Следват демографските промени, подобно на онези, станали двигател на Арабската пролет преди няколко години. "Сега има сходна тенденция в Африка, където населението ще се

удвои през следващите 30 години." На трето място е отзвукът от Арабската пролет, защото събития като тези в Сирия ще продължават да определят глобалната политика и да оказват многостранни ефекти. Следва технологията, която се развива изключително бързо, като унищожава традиционните работни места. На последно място са развиващите се пазари. "Тези пет фактора ще бъдат фундаменталните двигатели на коренната промяна през следващата година и след това", предрече Франклин по време на инвестиционна конференция в Будапеща.

Ето и календар на някои планирани политически събития, които вероятно ще окажат влияние върху българската политика и бизнес:

26 февруари - Иран

Страната за пръв път ще проведе едновременно избори за 290-местния меджлис, както се казва парламентът, чието пълно наименование е Ислямско консултативно събрание, както и за съвета на експертите. Съветът на експертите ще назначи следващия върховен лидер. Предвид факта, че здравето на върховния аятолах Али Хаменей е разклатено, тези избори ще бъдат ключови за това дали хардлайнерите или реформаторите ще вземат надмощие в година, когато се очаква пробив в отварянето на иранската икономика към света.

24 април - Македония

Предсрочните парламентарни избори в Македония бяха договорени с помощта на ЕС и спомогнаха за края на антиправителствените протести от май 2015 г. Югозападната ни съседка ще посочи 123 депутати в смесена изборна система. Основният въпрос е дали обвиненията в измами и корупция от предишни избори ще отстъпят място на политическото напрежение и проблеми, породени от мигрантската криза.

май - Сирия

По времето, когато трябва да се проведат парламентарните избори, в Сирия може би ще цари примирие, но страната със сигурност ще се намира в гражданска война от пет години и два месеца. Дотогава ще са загинали най-малко 340 хил. души, а 12 милиона, или приблизително двама от всеки трима сирийци, ще живеят извън дома или родината си. Тези избори трябва да излъчат ново мнозинство в сирийския парламент, с което да започне преходът в ерата след Башар ал Асад. Самият президент ще остане на власт още шест месеца след вота през май. Това поне е планът на Виенската четворка, или САЩ, Русия, Русия и Саудитска Арабия. Дали Сирия ще поеме по този път на умиротворяване зависи от изхода на очакваните първо в Ню Йорк, а после и във Виена преговори.

8 ноември - САЩ

Президентските избори в САЩ несъмнено влияят пряко или непряко на целия свят. На 8 ноември избирателите в страната ще посочат наследника на президента от Демократическата партия Барак Обама, който изкара максималните два мандата. Заедно с това ще бъдат избрани 469 членове на Конгреса – една трета от Сената, или 34 души, и всички 435 членове на Камарата на представителите. Вероятността САЩ да имат за пръв път жена президент, както и нелепите изяви на най-шумния за момента кандидат на опозиционната Републиканска партия Доналд Тръмп вещаят исторически вот. В него освен това републиканците ще пазят мнозинството си в двете камари на Конгреса.

Преди 31 декември - ООН

Организацията на обединените нации трябва да избере нов генерален секретар поне месец преди в края на годината да изтече мандатът на Бан Ки Мун. За България това представлява особен интерес поради очакването, че деветият генерален секретар на ООН може да е от Източна Европа, но и да е жена. Това поражда очакването, че София може да предложи председателя на ЮНЕСКО Ирина Бокова или еврокомисаря Кристалина Георгиева. Страната ни няма краен срок за номинацията си, както и няма строги правила на ООН за избора. Член 97 от хартата на организацията постановява, че "генералният секретар трябва да бъде избран от общото събрание по препоръка на Съвета за сигурност". Този път обаче ООН иска това да стане с повече прозрачност. В средата на декември изпрати писма до всички 193 страни в организацията да побързат с номинациите си. Имената и биографиите на всеки кандидат ще бъдат публично обявени, а той ще се яви на интервю, подобно на това за постъпване на работа. Съветът за сигурност се очаква да подготви препоръката си към Общото събрание до юли.

2016-2017 - Великобритания

Референдум за оставане в Европейския съюз или напускането му. Въпреки че британският премиер Дейвид Камерън постави единствено крайна дата за провеждане на референдума - преди 31 декември 2017 г., експерти смятат, че е вероятно гласуването да бъде през тази година. Това е така по три причини. На първо място, колкото по-рано се проведе вотът, толкова по-малки са шансовете на британските евроскептици. Освен това за консерваторите на Камерън е по-добре да отменят въпроса преди следващата партийна конференция, която предстои през октомври. На последно място 2017 г. ще бъде трудна за евроскептите на Острова. Същата година има избори в Германия и Франция, а през втората половина на годината Великобритания е ротационен председател на ЕС. Независимо кога се проведе вотът той ще бъде от огромно значение не само за страната, но и за целия съюз. Самата идея, че един от основните членове на съюза може да се оттегли, поставя на изпитание концепцията, че ЕС носи прогрес.

✓ Икономиката през 2016: Малък ръст заради Китай, банките и политиците

През годината ще тежат отложените реформи в много сектори и държавната намеса на пазара на труда. Отминаващата 2015 г. може да бъде определена като една от най-добрите години за българската икономика след началото на кризата, поне ако съдим по статистическите данни. Индикации, че 2016 г. ще е по-добра, няма, дори напротив - по-силно ще тежат нерешени стари проблеми, ще се зададат и нови. В плана за 2016 г. правителството залага индивидуалното потребление да нарасне, икономистите отдават повече значение на инвестициите, докато бизнесът се надява да има по-голям пазар, на който да изнася своята продукция. Всички очакват стабилизиране на икономическия растеж около нивата

от тази година (2.1–2.5%), който темп обаче се определя като недостатъчен за бързо възстановяване на пазара на труда и догонване на развитите държави.

Рисковете тази средно оптимистична прогноза за растеж на брутния вътрешен продукт (БВП) да не се изпълни са твърде много. Те са както вътрешни, свързани с политическата несигурност, предстоящия преглед на активите във финансовия сектор, недостига на квалифицирана работна ръка и забавеното усвояване на европейските субсидии, така и външни - темповете на възстановяване на европейската икономика, паричната политика на Европейската централна банка (ЕЦБ) и военните конфликти в различни краища на света. Стоят и проблемите с дефицита в енергийната и транспортната система на България, които според много експерти могат да се стоварят във всеки един момент върху правителството, а оттам да се пренесат и върху реалния сектор. И да натоварят всеки с още държавен дълг от милиарди.

Вътрешни рискове

През 2015 г. държавата се стабилизира. Управляващата коалиция оцеля, липсваха големи сътресения в публичните финанси, каквито имаше през 2014 г. (КТБ и ПИБ). Ръка на българската икономика подаде и международната конюнктура. Цената на петрола падна до едни от най-ниските си нива за последното десетилетие, което макар и с голямо закъснение започна да се отразява и върху цените на горивата. А оттам върху разполагаемия доход на хората, които могат да купуват стоки и услуги с по-висока добавена стойност. Най-голяма част от икономическия растеж се дължи на ударното усвояване на европейски средства през миналата година заради приключването на програмния период в края на тази година.

Събитието на тази година определено ще бъдат предстоящите стрес тестове и оценка на качеството на активите на банковата система, пенсионните фондове и застрахователите. Засега не е ясно дали ще се наложи рекапитализиране на търговски банки, но в бюджета за 2016 г. правителството се е подготвило за такъв сценарий. Над 2 млрд. лв. от възможния нов дълг са предназначени именно за тази цел, а освен това Министерството на финансите е разписало и опция за до 900 млн. лв. държавна гаранция при нужда Фондът за гарантиране на влоговете да тегли заеми, както и до 1 млрд. лв. за Българската банка за развитие. Изрично е написано и че държавната насърчителна банка може да се ползва като инструмент за рекапитализиране на кредитни институции.

Като оставим настрана влиянието върху бюджета, предстоящите стрес тестове ще се отразят негативно върху кредитирането през първата половина на 2016 г. "Отрицателните лихви и свръхликвидността в еврозоната ще продължават през цялата 2016 г. и това все по-силно ще натиска надолу лихвите и в България - по депозити и кредити, което ще повлияе положително върху потреблението и инвестициите", коментира Георги Ангелов, старши икономист в институт "Отворено общество". Според него обаче положителният ефект ще се отложи, докато не премине прегледът на финансовите активи и стрес тестовете, тъй като банките ще бъдат ангажирани основно с този процес в началото на годината.

Другият основен риск пред икономиката е свързан с намаляването на притока на европейски субсидии през 2016 г., тъй като трябва време, докато започнат да се изпълняват проектите по новите оперативни програми. Правителството е предвидило над 2 млрд. лв. за капиталови разходи през тази година, с които да компенсира намаления приток от Брюксел. В тези инвестиционни разходи обаче са заложили 600 млн. лв. от концесията на летище София, която може и да не се случи. "Еврофондовете в годините след кризата замениха в голяма степен частните инвестиции. Въпросът е доколко сега липсата на тези средства ще може да се замести с частни инвестиции", коментира Десислава Николова, главен икономист в Института за пазарна икономика.

Голям риск според експертите и бизнеса е политическата нестабилност, особено на фона на събитията около приемането на промените в конституцията. "Икономическите прогнози за 2016 г. са трудни заради нестабилната политическа ситуация в света. В България политическата обстановка също е несигурна. Чуват се коментари, че може да има нови избори и ново правителство, а предстоят и президентски избори", коментира Васил Александров, изпълнителен директор на "Агрополихим". Според него е притеснително и това, че се взимат постоянно нови заеми, което рефлектира върху данъците, най-вече върху косвените.

Всичко дотук носи най-съществен риск за публичните финанси - опасно растящия дълг. През миналата година привидно държавният бюджет се стабилизира - нямаше го ударното взимане на нови държавни заеми, а дефицитът бе свит с малко. За разлика от 2014 г., когато в рамките само на половин година държавният дълг нарасна с 8 млрд. лв., а дефицитът на касова основа достигна 3.7% от БВП. Но разходите продължават да растат над приходите и ако вярваме на тригодишната бюджетна прогноза на правителството, дефицит ще има поне до 2018 г. Така ще се навършат десет години, откакто държавата си позволява да харчи повече, отколкото събира. Хроничният дефицит означава постоянно нарастване на дълговото бреме, което, от една страна, носи повече разходи за лихви, а от друга - рискът се увеличава и рефинансирането ще става все по-неизгодно.

Външни проблеми

Външните рискове са много и все по-сериозни. Миналата година бяха украинската криза и руските санкции, тази година вече има "надграждане" с бежанските потоци в Европа, терористичните актове, ескалацията на конфликта в Сирия и проблемите между Турция и Русия. "Въпреки че тези проблеми засега не са оказали силен негативен ефект, те могат да имат много сериозни последици не само за България, но и за Европа като цяло. Вътрешният риск е свързан с темпа на реформите - или тяхното забавяне. България има много проблеми и нерешаването им задържа развитието", смята Георги Ангелов.

Както през миналата година, така и през тази взаимоотношенията между Украйна, Русия и Европейския съюз ще продължат да тежат на България. Страната ни вече усеща загубите от санкциите директно чрез износа. Експортът на българските фирми към Русия е намалял с над 25% спрямо година по-рано. През износа ще усетим пряко и косвено проблемите в Китай, където икономическия ръст през третото тримесечие падна под 7% - невиджано ниско ниво от началото на 2009 г. През последните две години азиатската държава се превърна във втория най-голям пазар за български стоки извън Европейския съюз след Турция, с годишна стойност на експорта над 1.1 млрд. лв. Добрата новина е свързана

с Украйна. Източноевропейската държава все още е далеч от възстановяването, но българският износ за първите десет месеца вече отчита ръст от 18% на годишна база. През следващата година експортът в тази посока може да нарасне, тъй като от 1 януари митата за внос на стоки от всички държави в ЕС ще отпаднат.

Проблеми могат да се очакват и от други географски посоки. Според Кристофор Павлов, главен икономист на Уникредит Булбанк, освен по-слабото търсене в Китай негативни ефекти може да очакваме и по линия на лихвените нива в САЩ. През декември Федералният резерв взе решение да вдигне нивото с 0.25 процентни пункта, а според някои анализатори можем да очакваме още едно вдигане около края на първото тримесечие. "Износът ще отчете известно забавяне на растежа поради по-слабото търсене в Китай и негативния ефект, който по-високите лихви в САЩ ще имат върху някои по-уязвими търговски партньори като Турция", смята Павлов.

Положителните ефекти от падащите цени на горивата изглеждат изчерпани и вероятно няма да успеят да повлияят по същия начин върху икономическото развитие, както беше през 2015 г. През миналата година цената на петрола сорт брент се срина с близо 40% до около 36 долара за барел. Прогнозите на международните институции като рейтинговата компания Moody's и инвестиционната банка Barclays обаче са за средни нива между 40 и 60 долара през 2016 г. Това означава, че в цената на нефта трудно може да се търси допълнителен тласък на вътрешното потребление. Той може да дойде по линия на курса долар/евро, но средносрочните прогнози са движението на двойката да не надвиши 1.2 долара за евро. Но и при това минимално поскъпване на единната валута може да се очаква нефтът, преизчислен в евро, да поевтинее още.

Износ, инвестиции, потребление

Изминалата година беше добра за износителите. Те, от една страна, се възползваха от по-евтините горива, за да изнасят повече за Европейския съюз. От друга страна, помощ им оказа скъпият долар, който ги направи по-конкурентни на пазарите извън ЕС. Данните за първите десет месеца на годината показваха, че въпреки забавянето от последните месеци износът расте с 6% на годишна база. За 2016 г. прогнозите не са толкова оптимистични именно заради международните фактори. "Догодина износът ще пострада и няма да бъде водещ двигател на растежа най-вече заради забавянето на китайската икономика", смята Десислава Николова.

Макар и отчитащи значително повишение през тази година (40%), чуждите инвестиции бяха основно в разширение на производството на вече съществуващи компании, а по-рядко има нови инвестиции "на зелено". Всъщност над 60% от чуждите вложения през 2015 г. се дължат на рафинерията "Лукойл Нефтохим", която изгради новото си съоръжение. Като цяло новите инвестиции са малко и са основно под формата на дълг, т.е. чуждите компании предоставят на своите дъщерни дружества заеми, които могат да са за разширяване на производството, но могат да са и изцяло свързани с покриване на текущи разходи.

Пазарът на труда продължи умереното си подобрене и през 2015 г. За първи път от началото на кризата броят на заетите в икономиката надхвърли 3.1 млн. души. Лошата новина е, че липсват кадри, които да заемат дори малкото създадени квалифицирани работни места. "През 2015 г. видяхме бърз ръст на дела на предприятията, които описват недостига на работна ръка като фактор, който затруднява дейността им", коментира икономистът Явор Алексиев. По неговите думи недостигът на кадри в услугите е на най-високото си ниво от 2007 г. насам, а в промишлеността и строителството – от 2008 г. "В условията на все още висока безработица (9.7% през третото тримесечие) тези данни са крайно притеснителни и поставят под съмнение продължаващото възстановяване на трудовия пазар през 2016 г.", смята той. Друг негативен фактор е, че за пореден път ще бъдат увеличена минималната работна заплата и осигурителните прагове.

✓ "Газпром" отказа доставки на дъщерното си "Овергаз"

От началото на годината "Булгаргаз" ще снабдява с газ клиентите на частното дружество

Раздялата на "Овергаз" с руската "Газпром", която държи половината от капитала на българската компания, става с трус. Часове преди Нова година съвсем неочаквано "Газпром" обяви, че спира доставките за единственото частно газоразпределително дружество в България от началото на януари. В ролята на спасител влезе държавният доставчик "Булгаргаз".

От официалните информации не стана ясно каква е причината за отказа от доставки - имаше твърдения за просрочени задължения, но те бяха отхвърлени. Резултатът обаче е ясен - "Овергаз", която досега доставяше 10% от количествата в страната, при това вероятно на по-изгодни цени, вече ще трябва да купува по-скъпо от държавната "Булгаргаз", която пък ще е монополист във вноса. България още няма алтернативи на руския газ освен малкото местно количество от Галата.

Разминаванията в твърденията

Според "Овергаз" официално уведомление за спирането от руската страна е получено едва на 31 декември вечерта. Няколко дни преди това обаче Балканският диспечерски център е показал, че от 1 януари 2016 г. доставките за "Овергаз" са нулеви, което е единствената индикация, накарала компанията да поиска помощ от "Булгаргаз", за да осигури природния газ за клиентите си.

Действията на "Газпром" доведоха до коментар от страна на "Овергаз", че това е "опит да се открадне един бизнес".

От руска страна единственият коментар по повод на спрените доставки дойде от руското външно министерство, откъдето посочиха, че преговорите между "Овергаз" и "Газпром" продължават за изчистване на натрупаните в последните години търговски въпроси.

От самата "Овергаз" обаче посочиха, че нямат задължения към своите руски партньори и че договорът им за доставка на природен газ изтича през 2017 г.

От последния консолидиран финансов отчет на дружеството, публикуван в Търговския регистър за 2013 г., се вижда, че "Овергаз инк" има задължения към свързани лица в размер на близо 180 млн. лв. и общо приходи за 110 млн. лв. Не е

ясно обаче как сумата на дълговете се е променила през последните две години и дали има някаква връзка с неочакваното спиране на доставките на природен газ.

Ситуацията, в която "Овергаз" изпадна, дойде заедно с решението на акционерите в дружеството да се разделят от пролетта на 2016 г. В момента в него 50% държи "Овергаз холдинг" на Сашо Дончев, 49.51% са на "Газпром експорт", а останалите 0.49% - на самата "Газпром". В началото на декември между тях е подписано споразумение, че руските партньори ще се оттеглят, като продадат дела си на "Овергаз холдинг".

Държавата в действие

С намесата на премиера Бойко Борисов държавата подсигури доставките на природен газ за клиентите на "Овергаз". "Булгаргаз" получи уверение от "Газпром", че ще получи нужните количества природен газ. Те обаче ще бъдат с 10% по-скъпи от договорените доставки за държавното дружество. Според Коен тази разлика трябва да се поеме от "Овергаз".

Напрегнатата ситуация в навечерието на 2016 г. накара ръководството на БЕХ да обвини "Овергаз", че не е съобщила за този проблем по-рано. "Не може някой да държи 200 хил. души заложници затова, че не се е обърнал навреме", посочи Жаклен Коен, изпълнителен директор на държавния холдинг. Борисов пък отхвърли възможностите за конспирации, като посочи, че не е нормално няколко часа преди хиляди домакинства и предприятия да останат без газ, "Овергаз" да уведомява за ситуацията.

По думите на Коен Комисията за защита на конкуренцията (КЗК) трябва да бъде сезирана за това по какви цени "Булгаргаз" и "Овергаз" са получавали природния газ от "Газпром".

✓ Земеделие: Под знака на субсидиите и пазарната несигурност

Очаква се да продължи окрупняването на земеделските площи и концентрацията на все по-голям ресурс към няколко големи производителя

Земеделието е най-трудно прогнозируемият сектор на икономиката. В него производителите винаги знаят какво ще вложат и какви резултати искат да постигнат, но рядко могат да предвидят какво всъщност ще получат от реколтата си предвид силната ѝ зависимост от метеорологичните условия в конкретната година или болестите по растенията и животните. Зърнопроизводството, което е най-печелившата дейност в селското стопанство, пък се влияе изцяло от борсовите цени, които и през миналата година, и към момента са в низходящ тренд, но няма как да се знае дали той ще запази, или ще се обърне през 2016 г.

От друга страна обаче, в земеделието има и голяма предвидимост. Тя идва от силната обвързаност на сектора от европейските субсидии, които не само гарантират стабилност на производителите чрез плащанията за единица площ или глава животно, но и дават цялата рамка за развитие на отрасъла, насочването му към определени приоритети и постигане на бизнес цели. 2016 е поредната година, която ще се доминира от вливането на европейски средства.

Наред с това очакванията са, че през годината ще продължат и други процеси – като окрупняването на земеделските площи и концентрацията на все по-голям ресурс в ръцете на няколко големи производителя във всеки по-малък сектор. За сметка на това обаче се очаква, че селското стопанство ще става по-диверсифицирано, тоест фермерите ще насочат внимание и към други подсектори извън зърнопроизводството, което вече заема около 60% от посевните площи в страната.

С поглед към програмата за селските райони

Новият програмен период в земеделието 2014 - 2020 г. е свързан и с нови схеми за директни плащания на декар или глава животно. Те са обвързани с т.нар. зелени компоненти, но и с доказване на правно основание за ползването на земята. "Производителите имаха за задача да структурират стопанствата си така, че да отговарят на новите изисквания на ЕС, за да бъдат подпомагани. Плащанията през 2016 г. ще покажат дали те са направили всичко необходимо", казва Ивайло Тодоров, изп. директор на Асоциацията на земеделските производители в България (АЗПБ). Неизменно 2016 г. ще мине и под знака на отворената през тази година Програма за развитие на селските райони (ПРСР).

Мерките за модернизация на фермите и покупка на техника, създаване на стопанства на млади фермери и за преработка, по които се подаваха проекти през изминалата година, предизвикаха голям интерес. Желаетелите да получат финансиране за модернизация бяха заявили проекти за над 1.2 млрд. лв. при отпуснат бюджет от едва 150 млн. евро. През 2016 г. ще бъдат отворени още 16 мерки от ПРСР и вероятно интересът отново ще бъде голям. "Това, което все пак не видяхме при програмата и което е новост в този период според хоризонталните приоритети, поставени от Брюксел, е кооперирането и интегрирането на производителите, насърчаването на късите вериги на доставка и финансовите инструменти, с които да се подпомагат кандидатите", обяснява Тодоров. В този контекст 2016 г. ще постави и ПРСР пред нови предизвикателства.

Бум при зеленчуците и криза при млякото

Ефектът от приоритетното насочване на субсидии по ПРСР и поощряването на някои сектори (като плодове и зеленчуци, животновъдство, етерични култури, биоземеделие) няма обаче да се усети през 2016 г. "Ако това изобщо се случи, българският пазар ще започне да се връща към местните плодове и зеленчуци едва в следващите 2-3 години", казва Тодоров. И през идната година обаче по-осезаемо ще се разширяват площите на зеленчукопроизводителите, а също ще се засилва навлизането в нишата на някои зърнопроизводители, които отделят площи за градини. Ще се създават и нови овощни насаждения.

Според Тодоров най-трудна 2016 г. ще бъде за животновъдството, което ще продължи да изпитва проблеми. Млечното говедовъдство в страната пострада сериозно от падането на квотите за мляко в ЕС, от една страна, и от наложеното руско ембарго на европейските продукти, от друга. Вследствие на тези две събития цените на млякото спаднаха драстично, а тази тенденция ще се задълбочава. "Преработвателите обявиха, че цената на млякото ще бъде 0.40–0.45 лв. през лятото. В момента тя е 0.55–0.60 лв., а по това време миналата година беше около 0.75 лв.", казва Рангел Матански, управител на сдружението "Фермерско мляко". "Страшното обаче е, че стойността, която по принцип винаги спада през пролетта, сега започва да върви надолу още от зимата, а и прогнозите на ЕС са, че до 2020 г. тя няма да се промени", допълва той.

Извънредното европейското подпомагане от 6 млн. евро, което секторът получи през 2015 г., пък не е трайно решение и засега не изглежда, че еврокомисарят по земеделие и неговият екип овладяват кризата. Ако процесите по спадането на цените се задълбочат, много малки и средни млекопроизводители в България ще фалират, защото няма да могат да покриват разходите си по отглеждането на животните, нито да продават продуктите си на цена над себестойността. "Единственият вариант за оцеляване би бил, ако по-малките играчи се кооперират и излязат на пазара чрез директни доставки или собствени преработвателни предприятия", казва още Матански.

Несигурност за зърнената реколта

Все още е много рано да се коментират добивите от реколтата на зърнените и маслодайните култури. "Засега късните посеви на пшеницата се развиват по-добре от ранните, които боледуват. Рапицата е в добро състояние, но при едно порязко застудяване има риск и за нея", казва председателят на Националната асоциация на зърнопроизводителите (НАЗ) Румяна Ангелова. Към декември 2015 г. засетите площи с пшеница са 10.5 млн. дка, с рапица – 1.6 млн. дка, с царевица - 4.2 млн. дка, и със слънчоглед - 7.5 млн. дка. Прави впечатление, че декарите, на които се отглеждат зърнени и маслодайни култури, намаляват леко спрямо година по-рано. Вероятна причина за това е, че в миналите две години приходите на зърнопроизводителите започнаха да се свиват заради по-ниските борсови цени на зърното, които са следствие от рекордни световни реколти и натрупване на огромни свръхзапаси.

Борсовите цени през 2016 г. ще бъдат диктувани именно от състоянието на тези запаси, като очакванията са те отново да нарастват, но спадът в цените на суровините би довел до по-голямо понижение на цените на зърното. "Определящ фактор за цените в България ще бъдат курсът на долара към еврото, цената на петрола, добивите в Черноморския регион и още други елементи, но е невъзможно да предвидим каква ще е годината за цените", обяснява Ивайло Георгиев, старши търговец в АДМ "България трейдинг". По думите му в края на 2015 г. е имало много интензивни сделки за местната пшеница, но в първите месеци на новата година този интензитет по-скоро ще спадне. Впечатлението на Георгиев е и че българските фермери още не могат да реагират добре на промените в стойността на зърнените култури. "Задържат, вместо да продават, когато цената тръгне нагоре, защото очакват тя да продължи да се качва, но обикновено тя спада и зърното остава непродадено", казва той.

Зърното и през 2016 г. ще се продава на традиционните си пазари в Европа. "Единствено се надяваме изострените отношения между Турция и Русия да не повлияят на износа. Турция е голям консуматор на слънчоглед, в това число и на местна продукция", обяснява Румяна Ангелова от Националната асоциация на зърнопроизводителите. За момента няма сигнали, че страната трайно завоюва нови пазари. "За това разчитаме най-много на държавна подкрепа, не е по силите на бизнеса да пробие сам", казва Ивайло Тодоров от АЗПБ. Той определя като добра възможност Китай, но също и традиционните в миналото пазари на Катар, Кувейт и други страни в Близкия изток.

[Вестник Сега](#)

√ 2 млн. българи ще плащат по-високи осигуровки през 2016 г.

Максималният осигурителен доход остава 2600 лв., таванът на пенсиите - 910 лв.

Въпреки че и тази година осигуровките не се повишават като размер, работещите и бизнесът ще понесат по-голяма осигурителна тежест заради рекордното увеличаване на минималните осигурителни прагове. Социалните осигуровки остават 17.8%, като 9.9% плаща работодателят, а 7.9% - служителят. Увеличението на минималната заплата с 40 лв. до 420 лв. обаче води до рекорден ръст на минималните осигурителни прагове със средно 8.6%. Това засяга сектори, в които работят близо 2 млн. българи, а НОИ очаква допълнително 80 млн. лв. от осигуровки.

Така, въпреки че осигуровките не се увеличават през 2016 г., заетите ще плащат повече за социални вноски. Минималният осигурителен доход не може да е по-нисък от 420 лв. По данни на Националната агенция по приходите към края на годината 52 хил. българи са се осигурявали на 380 лв., което означава, че техните осигуровки ще се увеличат с 11%.

"Ръстът на минималните прагове ще засегне всички осигурени лица, за които се прилага минималният осигурителен доход, защото освен договорените увеличения в 48 икономически дейности имаше и административно увеличение. Към момента става дума за 1.958 млн. лица. Общият брой на осигурените е малко над 2.7 млн. души, който включва осигурените в публичния сектор и самоосигуряващите се лица. Там, където административното увеличение от 7.5% не достигна минималната заплата, праговете бяха приведени към нея, затова общото увеличение е 8.6%", обясни пред "Сега" управителят на НОИ Бисер Петков.

Запазват се нивата на минималните доходи за самоосигуряващите се, като най-ниският остава 420 лв. Не се променя и максималният осигурителен доход от 2600 лв. Заради запазването на максималния осигурителен доход остава и таванът на пенсиите от 910 лв.

НОИ очаква близо 5 млрд. лв. от осигуровки. Размерът на обезщетенията не се променя. Сумата за отглеждане на дете през втората година от майчинството остава 340 лв., а минималното обезщетение за безработица - 7.20 лв. на ден.

√ Германия е рекордьор по патенти у нас

За 2014 година заявките на български изобретатели и фирми са били само 20

Българските изобретатели не са особено инициативни, поне ако се съди от данните на Патентното ведомство. В рамките на над десет години - от 2001 до 2014 г., в България са издадени общо 15 954 патента, 92% от които (14 678) принадлежат на чуждестранни фирми. Едва 1276, или по-малко от една десета, са на български фирми. През 2014 година например са издадени едва около 20 патента. Това показва последният доклад "Иновации.бг" на фондация "Приложи изследвания и комуникации".

Абсолютният лидер по брой издадени патенти в България е Германия, следвана от САЩ. Германски фирми и изследователи имат 3050 патента, издадени през периода 2001 - 2014 г., а САЩ заемат второто място с незначителна разлика. Близо една трета от издадените патенти през този период се падат на фирми от Швейцария, Франция, Италия и Великобритания, показват още данните от доклада. Информация за 2015 г. все още не е оповестена.

Германия е най-важният чуждестранен пазар за българска продукция. През 2014 година износът ни е за 2.6 млрд. евро. Това е повече от експорта към която и да е друга страна, към която България изнася стоки и услуги.

Статистиката на Патентното ведомство не е изненадваща, смята управителят на Германско-българската индустриално-търговска камара (ГБИТК) Митко Василев. Според него повечето от немските патенти, издадени у нас, са в областта на медицината и производството на лекарства. А обясненията за този интерес са различни, като едно от тях е традиционното развитата научно-изследователска и развойна дейност на дружествата.

"Движещата сила на тази система е частният сектор, а не държавната помощ", каза Митко Василев за в. "Сега". В същото време голяма част от малките и средни предприятия са иновативни, като това е начин да останат на пазара и да бъдат разпознаваеми. "Германската икономика има трайно присъствие в България и когато тези дружества се настанят на българския пазар, те внасят и своята фирмена култура. Известно е, че немските фирми са социално ориентирани, че те са много стриктни по отношение на качеството и имат отговорно отношение към околната среда. Всички тези фактори, взети заедно, обясняват защо германските предприятия имат най-много патенти в България", коментира той.

ЕДНО КЪМ ЕДНО

По данни на германско-българската камара 86% от немските фирми, работещи у нас, не са доволни от борбата с корупцията и престъпността. Други над 76% пък се оплакват от правната сигурност, а близо 80% допускат, че обществените поръчки са нагласени. На този фон обаче изненадващо 88% от тях отговарят положително на въпроса "Бихте ли инвестирали отново в България".

✓ Пенсионната реформа излиза от фризера

Жените се пенсионират на 60 г. и 10 м., мъжете - на 63 г. и 10 м.

След две години във фризера пенсионната реформа започва да действа отново от тази година. Възрастта за пенсиониране се увеличава с два месеца от 1 януари. Така тази година жените ще се пенсионират на 60 г. и 10 месеца, а мъжете - на 63 г. и 10 месеца. Стажът също се увеличава с два месеца - за жените ще е необходимо да са се осигурявали 35 г. и 2 месеца, а мъжете - 38 г. и 2 месеца. Въпреки по-затегнатите условия от НОИ очакват пенсионерите да са с около 8000 повече - средно за годината те ще достигнат 2 186 200 души.

Въвежда се нова възможност за по-ранно пенсиониране на хората от трета категория. Тя е за тези, които имат необходимия стаж, но не им стига до една година възраст. Те могат да спрат да работят, но ще получават с по 0.4% по-ниска пожизнена пенсия за всеки недостигащ месец. Около 11 400 души се очаква да се пенсионират по този начин през 2016 г., а разходите за техните пенсии се оценяват на 32 млн. лв. Хората в другата ситуация - без необходимия стаж, ще се пенсионират на 65 г. и 10 месеца, ако имат поне 15 г. осигуряване. Всеки пети от новите пенсионери няма достатъчно стаж и се пенсионира по този начин с минималната пенсия.

За служителите от сектор "Сигурност" се въведе минимална възраст за пенсиониране от 52 г. и 10 месеца освен изискването за 27 г. стаж, от които 2/3 в системата. Всички военни, полицаи и др., които до края на миналата година са направили необходимия стаж, могат да се пенсионират независимо от възрастта си до края на 2018 г. Освен това се даде възможност на напусналите системата да се пенсионират с привилегиите на действащи служители, както и да се пенсионират, без да трябва да напускат работа. Заради въведената минимална възраст обаче НОИ очаква да спести малко над 4 млн. лв. за пенсиите на тези служители през годината.

За първа категория труд ще са необходими 10 г. стаж, като мъжете ще могат да се пенсионират на 52 г. и 10 м., а жените - на 48 г. За втора категория труд стажът остава 15 г., а възрастта се увеличава - за мъжете ще са нужни 57 г. и 10 месеца, а за жените - 53 г.

Жените учители тази година ще се пенсионират на 57 г. и 10 месеца със стаж 25 г. и 8 месеца. Мъжете учители ще излизат в пенсия на 60 г. и 10 месеца с 30 г. и 8 месеца стаж.

Пенсиите ще се осъвременят от 1 юли по швейцарското правило, като прогнозата е да се увеличат с 2.5%. Това означава, че средната пенсия ще стигне 331.62 лв., тоест с около 11 лв. повече. Минималната пенсия за стаж и възраст се увеличава с 4 лв. и става 161.38 лв. Таванът на пенсиите остава 910 лв. Социалната пенсия за старост става 118 лв.

ИЗБОР

До края на тази година всички ранни пенсионери, излезли в пенсия до края на 2015 г., ще могат да прехвърлят натрупаните средства по индивидуалните си партии от универсален фонд в НОИ. Осигурителният институт трябва да преизчисли парите им. Средното увеличение е 73 лв. Без реално увеличение на пенсията остават тези, които са на тавана, както и хората с минимална пенсия, на които дори и прехвърлените средства не им стигат за минимума. Да изберат да се осигуряват само в НОИ от 1 януари имат право и работещите тежък труд. Те обаче могат да прехвърлят еднократно натрупаните суми от професионалните фондове. За хората от трета категория, родени след 1959 г., остава възможността да се прехвърлят всяка година по веднъж, докато навършат пет години преди възрастта за пенсия. НОИ очаква да получи 114 млн. лв. приходи от индивидуалните партии на хората във всички категории труд.

✓ Два пакета се въвеждат в здравеопазването

Една от основните промени в здравния сектор, които влизат в сила тази година, е разделянето на пакета лечение, покриван от здравната каса, на основен и допълнителен. Пациентите с болести от основния пакет ще получават лечение безотказно, а на тези от допълнителния може да се наложи да чакат, като по наредба срокът за листите за чакащи е до 2 месеца. В

самия допълнителен пакет има само две клинични пътеки - за лечение на инконтиненция и АГ хирургия с робота "Да Винчи". И в двата пакета са около 60 пътеки - хирургични, неврологични, гастроентерологични. Спешните пациенти, децата и съмненията за рак по тези пътеки попадат в основния пакет, а останалите - в допълнителния.

До 2 месеца е и срокът, в който може да се чака за направление от личния лекар за консултация със специалист.

От края на февруари пациентите би трябвало да доплащат по-малко за частично поетите от НЗОК лекарства. Тогава ще влезе в сила правилото, че доплащането от пациента е не повече от 60% от стойността на най-евтиния медикамент в дадена група. Тази новост обаче може да доведе и до сериозен хаос, тъй като редица препарати не отговарят на това изискване и може да се наложи пациентите да си сменят лекарствата.

От тази година възстановяването на здравни права при самоосигуряващите се става, след като човек плати дължимите вноски за последните 5 години, или 60 месеца. До края на 2015 г. се плащаха дължимите осигуровки за последните 36 месеца, или 3 години. Няма промяна при условията, при които се прекъсват здравни права. Това става, ако не са внесени повече от три вноски за период от 36 месеца.

✓ България е получила 167 млн. евро аванси по новите европрограми

С най-големи бюджети до 2020 г. са "Транспорт" и "Околна среда"

Европейската комисия е превела на България малко над 167 млн. евро по оперативните програми за новия бюджетен период 2014-2020 година. Това става ясно от справка на Министерството на финансите. Данните са към 31 ноември м.г. Цитираните милиони всъщност са аванси по осем от деветте европрограми, които страната ни ще изпълнява в периода до 2020 г. Най-големият транш - 33.7 млн. евро, е за ОП "Развитие на човешките ресурси". Само за една от програмите - за подпомагане на малки и средни предприятия, предварителен превод от Брюксел все още няма.

За новия 7-годишен период България разчита на близо 7.53 млрд. евро от европейските фондове за развитие, сближаване и подпомагане. Към тях страната ни трябва да додаде почти 1.3 млрд. евро съфинансиране от националния бюджет.

Преведените дотук аванси на практика са едва около 2.2% от сумата, която Европейската комисия е определила за България в рамките на общия бюджет на ЕС за периода 2014-2020 г. Както и в стария програмен период и сега се очертава сериозно закъснение в усвояването на еврофондовете - същинската работа очевидно ще започне през 2016 г. Това обаче не е само български проблем, просто ЕК направи промени в правилата и целият процес по писане и одобряване на програмите на страните членки за новия бюджетен период се забави.

За стария бюджетен период 2007-2013 г. имахме да оползотворим малко над 6.614 млрд. евро по линия на еврофондовете. По последни, но неокончателни данни България ще успее да усвои 95% от тях.

Сумата за усвояване през 2014-2020 г. е с около 900 млн. евро по-голяма. В стария период страната ни изпълняваше седем оперативни програми, в новия ще работи по девет. Освен познатите европрограми (някои са с леко променени имена) сега има три дебютиращи - ОП "Наука и образование", ОП "Инициатива за малки и средни предприятия" и ОП "Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се". Отново с най-висок бюджет са двете програми, отговорни за модернизация на голямата инфраструктура - "Транспорт" и "Околна среда", съответно с 1.6 и 1.5 млрд. евро подкрепа от еврофондовете.

С авансите вече има и плащания към конкретни бенефициенти по новите оперативни програми за общо 20 млн. евро, като 3 млн. са участие на българския бюджет. По ОП "Иновации и конкурентоспособност" например са отчетени над 4 млн. реални плащания по проекти.

Оперативните програми за 2014-2020 г. - финансово изпълнение*

Програма	финансиране от ЕС	съфинансиране от българския бюджет	траншове от ЕК	платено към 31 ноември
1. "Транспорт и транспортна инфраструктура"	1 604 449 168 283 138 092 30 163 644 0			
2. "Околна среда"	1 504 824 141	265 557 204	28 290 694	0
3. "Наука и образование за интелигентен растеж"	596 000 681 105 176 593 11 205 045 0			
4. "Региони в растеж"	1 311 704 793 231 477 320 24 660 050 656 814			
5. "Развитие на човешките ресурси"			938 665 315 153 582 762 33 710 40114 830 613	
6. "Иновации и конкурентоспособност"	1 079 615 516 190 520 387 22 214 372		4 191 783	
7. "Инициатива за малки и средни предприятия"	102 000 000			
8. "Добро управление"	285 531 663 50 387 942 5 441 459			
9. "Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица"		104 815 264 18 496 812 11 529 679		692 420
Общо	7 527 606 541 1 298 337 112 167 215 344			20 371 630

Източник: Министерство на финансите

* Данните са към 31 ноември 2015 г. Всички суми са в евро

✓ ДДС в Румъния падна с 4 %

В Румъния ДДС вече е 20%, което е понижение с 4 процентни пункта. Намаленият данък води до по-ниски цени на горивата и електроенергията, отбелязват румънските медии, цитирани от БНР. Запазена е намалената ставка на ДДС от 9% за хранителните продукти, безалкохолните напитки и лекарствата, която влезе в сила преди шест месеца. От 9 на 5% е намален ДДС за книгите, учебниците, вестниците и списанията, билетите за кино, театър, опера, за музеите и за спортните събития.

Новият Данъчен кодекс в Румъния включва също намаляване на данъка върху дивидентите от 16 на 5%, но има повишаване на някои данъци върху недвижимите имоти.

[investor.bg](#)

✓ Работодателите вече ще подават болничните в НОИ електронно

Новата опция ще позволи поне 900 хил. души да получават по-бързо обезщетенията си

От началото на 2016 г. работодателите ще подават документите за болничните и други обезщетения от Националния осигурителен институт по електронен път.

Всеки, който е задължен по закон и подава повече от 10 документа, е длъжен да го прави с електронен подпис или да упълномощи друго лице да подаде информацията също по електронен път. По този начин ще се създаде възможност за съкращаване на срока за изплащане до 10 дни, съобщава БНР.

Новата опция ще спести досегашното задължение на осигурителите да посещават офисите на НОИ. Въпреки това, ако документите са до два на брой, те могат да се подават и на хартия. Тези от 3 до 10 на брой ще могат да се носят на електронен носител.

Самата регистрация на електронен подпис за подаване на декларациите или упълномощаване на друго лице, което да извърши това, може да бъде направена през сайта на осигурителния институт по всяко време, като отнема само няколко минути.

От НОИ посочват, че електронното подаване вече е задължително за болничните и другите декларации, които ще постъпят при работодателите след 1 януари. По стария ред ще се отчитат тези до 31 декември, посочва Даниела Асенова, директор "Обезщетения".

Така, ако болничният лист за бременност и раждане - 45 дни преди раждане е представен на работодателя до 31 декември, е по стария ред. Ако това се е случило след 1 януари, е по новия ред.

Новата система ще позволи поне 900 хил. души да получават по-бързо своите обезщетения от НОИ.

✓ Руски туроператори очакват 30% ръст на руските туристи през лятото

Отливът на руски туристи се е отразил зле на приходите на хотелите по морето

Ръст на руските туристи с 30% през лято 2016 г. прогнозира водещи руски туроператори, събщи Bulgaria ON AIR. Хотелиерите по морето обаче са категорични, че това няма да се случи, ако страната ни не облекчи визовия режим.

Руските туристи са готови да заменят Турция като лятна туристическа дестинация с Гърция, Италия, Испания и България.

"Освен с Турция, има и проблем с Египет, и България е безалтернативна страна за почивка през следващата година. Искани се и правителството на Бойко Борисов да направи стъпка напред", коментира турист от Москва.

Летище Бургас изпълнява полети до Москва целогодишно. Въпреки че руските туристи, кацнали у нас, са по-малко от миналата година, според ръководството на аеропорта цифрите не са толкова стряскащи.

Директорът на Летище Бургас Георги Чипилски обяснява, че са завършили 2015 г. доста по-добре от планираните полети в началото на годината. „Особено септември и октомври се оказаха доста добри. Дори бих казал, че октомври се оказа най-добрият месец от 7-8 години насам", допълва той.

За мениджъра на хотели по морето Георги Мицов миналото лято е било изключително тежко. Отливът на руски туристи се е отразил зле на приходите в бизнеса.

"Имаме един огромен шанс да се върнем на пазара на туристически услуги на Руската федерация. Просто е необходимо нашите държавници да направят първата крачка и съм много щастлив от това, което чувам от министър Ангелкова, че ще бъдат предприети мерки за намаляване на цената на визите и за облекчаване на процедурите по издаването им, а защо не, както и в доста средиземноморски страни, визите да се издават на летището, както би трябвало да бъде", заявява Мицов.

До месец се очаква процедурата за издаване на визи за руски туристи да бъде облекчена. Министерството на туризма обмисля да разшири групата на безплатните визи, като в нея ще влязат пенсионерите, студентите и идващите по линия на санитарно-оздравителните програми.

✓ Здравната система в търсене на решения

Или как реформата "Москов" ще промени българското здравеопазване

2015 г. вече е история. Вижте кои са най-значимите събития и тенденции от политическия и икономически живот в България и по света през последните 12 месеца в специалната секция на Investor.bg "Икономиката през 2015 г."

Здравни пакети, лекарствени отстъпки, болнични лимити – това бяха ключовите думи, които характеризираха започналата през 2015 година здравна реформа „Москов“.

Заболяванията, платени от Националната здравноосигурителна каса (НЗОК), вече са групирани в два здравни пакета, има лимит на дейностите, извършвани от болниците, фиксирани бюджети, както и нов начин за финансиране на лечебните заведения. Ще има и нова Национална здравна карта, както и отстъпки за лекарствата, дадени от фармацевтичните компании на НЗОК.

Всички тези промени бяха прокарани чрез два ключови здравни закона – Закон за здравното осигуряване и Закон за лечебните заведения. Те бяха съпроводени с големи очаквания и с много съмнения – не само от пациентите, но и от лекарите, от експерти, от изпълнителите на медицинска помощ, от самите народни представители дори.

През изминалата година реформата „Москов“ получи разнородни определения – „реформа на две скорости“, „реформа наопаки“, „подновена илюзия за реформа“. Повечето специалисти от съсловието обаче са на мнение, че това не е сериозна, цялостна и смислена реформа за усъвършенстване на здравноосигурителния модел, така че системата да предлага по-добра здравна услуга на здравноосигурените граждани. Повечето предложения на министъра реформатор срещаха сериозна съпротива отвсякъде и трудно се промъкнаха през парламента с подкрепата на премиера.

С изключително спорен ефект са не само двата здравни пакета – основен и допълнителен, но и въвеждането на лимити за болниците, новия начин за финансирането им, промените в лекарствената политика, здравната карта и на практика почти всичко предложено от министъра на здравеопазването.

Здравна реформа с отложен старт

Въпреки убеждението на министъра, че реформата ще бъде задвижена от началото на 2016 г., времето не беше достатъчно за приемането на всички нормативни актове, така че истинското начало на промените се отложи за 1 април 2016 година, когато трябва да бъде подписан и Националният рамков договор. През първите три месеца на новата година системата ще работи по старите правила.

Очаква се от началото на април да влязат в действие двата пакета здравна помощ, Националната здравна карта, която определя броя на болниците и кои от тях ще работят с НЗОК. Очаква се в сила да влязат и най-новите промени в лекарствената политика, системата с пръстовия идентификатор, който ще служи за прием в болница и за купуване на лекарства, реимбурсирани от НЗОК, в аптеките.

Пакетите „Москов“

Двата здравни пакета, платени от бюджета на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК), бяха одобрени през лятото, но окончателният вариант на наредбата беше оповестен едва в края на годината. Дългоочакваният документ от близо 400 страници показва, че дейностите от основния пакет ще се изпълняват без отлагане във времето. А тези от допълнителния – по медицинска преценка могат да бъдат планирани за изпълнение за след два месеца.

Според окончателния вариант на наредбата 198 са клиничните пътеки в основния пакет – диагнози от кардиологията, онкологията, детското и майчиното здравеопазване, инфекциозните болести, неврология, неврохирургията. Пациенти с тези диагнози ще бъдат приемани незабавно в болница. 60 пътеки попадат и в основния, и в допълнителния пакет, като според тежестта на заболяването ще се преценява дали пациентът трябва незабавно да бъде приет за лечение или то може да бъде отложено. Тук попадат диагнози от гинекология, УНГ, гастроентерология, очни болести и др. Само три пътеки, свързани с козметични интервенции като отстраняване на белези и кожни дефекти, попадат изцяло в допълнителния пакет.

Постижение за лекарския съюз беше, че за лечението на заболяванията от основния пакет няма да бъдат налагани финансови лимити на болниците. Но все пак за пътеките и състоянията в допълнителния пакет ще има финансови ограничения.

Още при дискутирането на пакетите идеята бе обвита в съмнения. Разделянето на досега съществуващия здравен пакет на две е хубава идея, но ако предварително е налице демонополизация на НЗОК, защото сега няма пазар на здравни услуги и е налице елемент на субективизъм, атакуваха експерти.

Пакетите са с изключително спорен ефект и няма да спестят средства на Касата, нито ще направят достъпа до медицинска грижа по-лесен и по-качествен, казаха други. Пакетите залагат отлагането на вземането на направления, което слага край на свободния достъп. Наред с това пациентите по така предлагания модел ще бъдат дискриминирани по диагноза. А в крайна сметка едва няколко пътеки и процедури са в допълнителния пакет, което обезсмисля разделянето.

Съдържанието на двата здравни пакета, както са регламентирани, няма да доведе до сериозни реформи, смята и Даниела Дариткова, председател на здравната комисия в парламента. При така разписаните пакети няма да се случи очакването за допълнителен източник на финансиране на системата. Причината е, че доброволните здравноосигурителни дружества не са включени с надграждащо финансиране върху това, което осигурява Здравната каса. Наред с това се натоваарват лекари и болници с решението кое лечение може да бъде отложено във времето и кое не.

На практика за пациента остава неясно ще чака ли за лечението си или ще го получи веднага. Излиза обаче и друг въпрос – дали болницата, в която досега се е лекувал, ще продължи да има договор с Касата или пациентът ще трябва да търси друга клиника, за да се лекува безплатно.

Кои болници ще работят с НЗОК

Една от най-оспорваните предлагани промени е свързана с новата Национална здравна карта. Именно тя трябва да определи необходимостта от лечебни заведения по места. Изготвянето на здравната карта ще посочи и с кои болници Касата ще сключва договор, защото от догодина в райони с много болници и медицински центрове Здравната каса ще финансира само част от тях, а не всички, както досега. А кои ще работят с НЗОК и кои – не, ще зависи от критерии, които здравното министерство трябва да изготви, но засега не са ясни. Ето как в началото на 2016 година все още не е ясно къде здравноосигурените ще могат да се лекуват по Здравна каса.

Възможно е с новата здравна карта от догодина много болници да останат без финансиране от здравния фонд. Мярката ще ограничи избора на болница, защото пациентите ще трябва да се пренасочват към лечебни заведения, които ще работят с НЗОК, ако искат да се лекуват безплатно.

Друга новост за болниците е, че те ще могат да бъдат санкционирани при неудовлетвореност на пациентите. По телефона пациентите ще могат анонимно да споделят дали са доволни от лечението, което са получили в дадена клиника. Ще се правят телефонни интервюта с изписани три месеца по-рано от лечебното заведение пациенти. Данни за тях ще се предоставят от НЗОК, като информацията за пациента ще съдържа името му, телефонния му номер и лечебното заведение, в което се е лекувал.

Нова година - нов модел на финансиране на болниците

Последната предложена идея за нов модел на финансиране на лечебните заведения не е свързана с добре познатото досега предложение за смяна на клиничните пътеки с диагностично-свързани групи, което се натяква от години. През първите три месеца на 2016 г. ще се работи със "старите" фиксирани бюджети. Очертава се от началото на април 2016 година новият модел за финансиране да бъде базиран на приходите на болниците за предходната година. На тяхна база ще се изчислява средна стойност на клинична пътека на един пациент, преминал през съответната болница, върху която ще се начисляват различни надбавки, например за 24-часово дежурство, клас на апаратура и др. Целта на този подход е да се плаща за лечение на пациент, а не за финансиране на структура, разясни министърът на здравеопазването Петър Москов.

И догодина ще се повторят проблемите в болничната помощ, смята обаче Даниела Дариткова, защото новият механизъм е основан на плащането по клинични пътеки. Най-важната цел обаче, която би трябвало да се постигне догодина, е извеждане на част от дейностите от болничната в доболничната помощ, което на този етап не е напълно ясно как и дали ще се случи, но е сигурно, че само така в болница ще попадат пациентите, които нямат друга алтернатива за лечение.

Здравна реформа с лимит

Въвеждането на лимити в болничната помощ се оказва един от най-горещите и спорни моменти в предлаганата реформа. След като кабинетът реши извършената над зададения лимит дейност от лечебните заведения да не се заплаща, на практика предложението бе разкритикувано от всички участници в здравния сектор. Става въпрос за прочутото Постановление 57 на Министерски съвет, с което се наложиха точно определени бюджети на болниците. В документа бе записано, че дейност, която надвишава предвидената финансова рамка, няма да бъде платена от НЗОК. Много лечебни заведения надвишиха поставените им лимити и въпреки че касата регистрира надлимитната дейност като извършена, тя не я плаща.

Бяха заведени и редица дела от частни клиници. Дали Касата ще плати, не е ясно, но е сигурно, че докато чакат изработените си средства, болниците отлагат плащания към доставчиците, някои връщат или отлагат преглед на пациенти. От Българския лекарски съюз пък настояха, че ако парите не бъдат изплатени, най-вероятно лечебни заведения за болнична помощ ще си търсят правата през съда.

Трансформации и в лекарствената политика

Несъмнено най-сериозната стъпка относно лекарствената политика бе въвеждането на задължителни отстъпки, които фармацевтични компании са длъжни да дават на Здравната каса. Целта – да се спести публичен ресурс. Предложението предизвика разгорещени дебати и раздели фармацевтичната индустрия на два лагера в спор дали отстъпките следва да са задължителни за всички притежатели на разрешителни за употреба или само за иновативните компании. В последна сметка производителите на медикаменти без аналог ще дават отстъпки. Този процес дори вече започна, генерирайки допълнителен приход за Касата от около 50 милиона лева само до края на 2015 година. Недоволството сред индустрията обаче остана и фирми дадоха заявка, че няма да остави нещата така.

Друга промяна въвежда от февруари таван на доплащането за лекарства. Целта е пациентите да доплащат по-малко за покриваните от Здравната каса лекарства. Наредбата обаче отново създаде напрежение и пациенти поискаха преразглеждане. Новите правила изискват пациентите да не могат да доплащат повече от 60% от стойността на най-евтиния медикамент в група. Ако спорните текстове не се променят, пациенти с масови заболявания ще трябва да сменят терапията си с по-евтина, ако искат Здравната каса да плаща някаква сума за лечението. Пациентските организации определиха това като ограничаване на правото на достъп до определени медикаменти и също дадоха заявка, че ще отстояват статуквото.

Като цяло активността на управляващите през годината по отношение на промяна на здравеопазването у нас без съмнение беше голяма, а стъпките - не съвсем прозрачни и последователни, дори хаотични и на прокарани на ръба. Ето защо в края на годината остана общото впечатление, че така зададената реформа няма да подобри здравния статус на българина, че ключовите стъпки към по-добро здравеопазване не се случват за сметка на стремеж към чисто фискални цели. Като че ли промените, направени в най-важните здравни закони, преследват единствено оптимизацията на ресурса, а не качествено и достъпно лечение за всички.

✓ Накъде върви водната реформа?

Планът е изпълним, но всяко забавяне ще създаде огромен проблем

Близо две трети от средствата за водна инфраструктура по новата програма "Околна среда" 2014 – 2020 г. са недостъпни за България, ако страната не довърши започналата преди шест години водна реформа. Това предварително условие беше поставено от Европейската комисия, докато се договаряше програмата.

Общият бюджет на програмата е 1,7 млрд. евро, от които за води са предвидени най-много средства: близо 1,2 млрд. евро. Бюджетът за отпадъци е 288 млн. евро, за биоразнообразие – 101 млн. евро, за превенция на наводнения - 78,5 млн. евро, за въздух - 59 млн. евро, а останалото е за техническа помощ.

Евросредствата към момента са основният източник за обновяването на амортизираната инфраструктура. А по разчети на Световната банка за модернизирането ѝ са необходими над 11 млрд. лв.

Какво е направено досега?

Една от стъпките в реформата е окрупняването на ВиК операторите в рамките на една област, така че там да остане да работи само едно водно дружество. Активите на ВиК дружествата трябва да се прехвърлят на общините в рамките на една област, които от своя страна създават асоциация и тя възлага с договор на водното стопанство в областния град да извършва услугите. Държавата има миноритарно участие в асоциациите чрез областните управители, както е разписано в Закона за водите.

Досега водните проекти бяха задължение на общините, но след реформата те ще бъдат управлявани от водните оператори.

Процесът върви бавно, за което имат заслуга и местните власти.

В момента регионалното министерство (МРРБ) разполага с приетите регионални генерални планове за ВиК в страната (така наречените мастер планове), учредени са асоциации по ВиК, направени са необходимите нормативни промени.

Мастер плановете обаче се оказаха недостатъчни и тепърва ще се изработват регионални прединвестиционни проучвания, на базата на които ще се обосновават инвестициите по ОПОС в съответните области.

Междувременно вървят процедурите по обявена от МРРБ обществена поръчка за изработването на прединвестиционни проучвания за областите, в които работи по изискванията на Брюксел само един ВиК оператор: Бургас, Варна, Видин, Враца, Добрич, Кърджали, Перник, Пловдив, Русе, Силистра, Сливен, Стара Загора, Шумен и Ямбол.

По информация от министерството предложенията на кандидатите са в процес на оценка. Очаква се до края на януари комисията да ги класира и да избере изпълнители. Проучванията трябва да са готови до 12 месеца от сключване на договорите, а формулярът за кандидатстване за еврофинансиране - до 18 месеца.

Реално водната реформа започна от Смолян, където през септември беше подписан първият 15-годишен договор между местната асоциация по ВиК и „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД Смолян. Очаква се в областта да бъдат реализирани инвестиции във водна инфраструктура на стойност около 50 млн. лв. през първите години на програмния период, съобщи тогава заместник-министър Николай Нанков. В Смолян освен това е осъществено първото и единствено засега в страната прединвестиционно проучване, с което са определени стратегическите инвестиции във водния сектор в региона.

Преди дни и в Русе беше подписан вторият в страната 15-годишен договор мрежата между Асоциация по ВиК и оператор. „На финалния етап сме по отношение на реформата във водния сектор, заяви министърът на регионалното развитие Лиляна Павлова на 12 декември. Тогава тя отчете наличието на реформиран самостоятелен воден регулатор, изготвени нови наредби за ценообразуването, приети законови промени, изработени мастер планове. 16 области по думите ѝ са реформирани и окрупнени и ще могат да кандидатстват за финансиране по ОПОС за ВиК инфраструктурата, след като бъдат изготвени регионалните прединвестиционни проучвания за техните територии.

„До момента реално нямаме случай на окрупняване на ВиК дружества. Областите, в които има един оператор, са наследили това положение от миналото и там просто винаги е работило едно държавно водно стопанство. Една от причините да няма окрупняване в цялата страна е липсата на разписан механизъм как да се случи това“, коментира пред Investor.bg Иван Иванов, председател на Българската асоциация по водите.

Той очаква догодина вече да видим пример на окрупняване на водни дружества и първият случай да е във Велико Търново. Експертът смята, че сливането на ВиК оператори няма да се случи навсякъде по една или друга причина. Така областите, които не изпълняват условията, са изключени от възможността да ползват средства за води от ОПОС. Затова според него има вероятност да не бъдат изградени пречиствателни съоръжения във всички населени места с над 10 хил. жители, което изправя България пред риск от санкции от страна на Европейската комисия.

„Беше редно да се започне изготвянето на прединвестиционните проучвания навсякъде, като междувременно тече процесът по окрупняване на операторите в общините. Ако в края на следващата година не започне изготвянето на проучванията за всички области, те по подразбиране ще загубят средствата за води по ОПОС“, предупреди председателят на Българската асоциация по водите.

Той коментира, че изготвянето на регионалните прединвестиционни проучвания може да отнеме около 3 години, ако няма обжалвания. Така чак в началото на 2019 г. може да започне строителството по проектите и да продължи една – две години след края на програмния период или до 2021 – 2022 г.

Защо, в крайна сметка, прединвестиционните проучвания са толкова важни? „Целта е да има регионален подход при определяне на приоритетите – да не се правят ненужни съоръжения, а парите да се насочат там, където са необходими. ЕК с основание иска да е сигурна, че инвестициите отиват в добре подбрани и изпълнени проекти, защото знаем, че в предходния период имаше и недобре направени обекти“, пояснява Иван Иванов.

За разлика от всички останали области, Столична община сама ще проведе търга и ще организира през 2016 г. изработването на прединвестиционно проучване, като за това са осигурени средства.

Има ли ползи от реформата?

„Ние сме първата асоциация с готово регионално прединвестиционно проучване и първи в страната сключихме договор с ВиК оператор. С този договор Асоциацията по ВиК Смолян прехвърля всички публични активи – системи и съоръжения, за стопанисване и поддръжка от оператора ВиК Смолян. Операторът се задължава да извърши инвестиции за повишаване на качеството на водата на социално поносима цена“. Така коментира ползата от промяната областният управител на Смолян Недялко Славов пред „Булаквa“.

Така областта вече е готова за следващата стъпка – ВиК Смолян да кандидатства за финансиране по ОПОС през 2016 г. А единствените бенефициенти на водни проекти, допустими по програмата, са само оператори с вече сключен договор със съответната асоциация.

Един от най-важните проекти за града е вторият етап от водния цикъл на Смолян. Пред същото издание кметът Николай Мелемов изтъква още ползи: за поддръжката и експлоатацията на мрежата досега е отделян значителен финансов ресурс от общината. Вече това е задължение на оператора. Според договора общината ще има контролиращи функции и стриктно ще следи дали операторът ще изпълни ангажиментите си да инвестира в свързаност на населението към ВиК мрежата и за повишаване на качеството на услугата.

Но не всичко е розово. Областният управител изтъква, че има проблем със събираемостта на вноските, които общините трябва да внасят в асоциацията. Засега по думите му не съществува правен механизъм за събирането им. Единствената регулярно постъпваща сума са 10 хил. лв. вноска от държавата и така е практически невъзможно наемането на експерти.

Ранни проекти

Тъй като голяма част от ресурса за води по ОПОС остава блокиран неизвестно докога, управляващите договориха с Еврокомисията да се строят така наречените „ранни проекти“. Те са за населени места, които отговарят на критериите на Брюксел – с над 10 хил. жители.

Планирано е да бъде отправена покана към общините Пловдив, Асеновград, Добрич и Плевен-Долна Митрополия за изпълнение на ранни ВиК проекти на обща стойност 402 658 587 лева, събщи МОСВ. Очаква се строителните работи по обектите да започнат след средата на 2016 г., в зависимост от готовността на бенефициентите.

Допълнителна процедура ще бъде открита и за още пет водни проекта за агломерации с над 10 000 жители. Те са с обща стойност 116 989 791 лева. Общините ще бъдат поканени след положително становище на JASPERS за съответните проекти, разработени по ОПОС 2007-2013 г. Становището на JASPERS се очаква през януари 2016 г.

Целта на двете процедури да се работи по ВиК проекти, докато приключи разработването на регионалните прединвестиционни проучвания, уточняват от екоминистерството.

Междувременно се работи по така наречените осем „фазирани“ водни проекта на обща стойност 233 млн. лв. Те не бяха довършени в срок през периода 2007 – 2013 г. Приключването и финансирането им се прехвърля към новата оперативна програма. Това са проекти на общините Банско, Видин, Враца, Златни пясъци, Раднево, Тервел, Шумен и Ямбол. На 23 декември екоминистерството отправи покана към осемте общини да реализират втората фаза на проектите. Крайният срок за подаване на предложения е 1 февруари 2016 г.

Цената на водата

През 2016 г. Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР) трябва да приеме 5-годишните бизнес планове, по които ВиК операторите ще работят. Плановете ще влязат в сила през 2017 г. и експерти коментират, че тогава неизбежно ни очаква повишение на цената на водата. Още повече, че след като ВиК дружествата станат изпълнители на европроекти, те ще трябва да осигурят заеми за съфинансирането им.

Колко работа остава?

От МРРБ отчитат, че вече е разработена законовата уредба, необходима за реформата. Предстои да се доразвиват подзаконовите нормативни актове. В момента на дневен ред са две наредби за регулиране на цените и на качеството на ВиК услугите.

На въпрос на Investor.bg какво следва да се предприеме, за да бъде реформата напълно завършена, експертите от министерството припомнят, че вече са изготвени и приети регионалните генерални планове за ВиК. Направени са списъците с ВиК активите. Всички асоциации по ВиК са учредени и работи по подписването на договорите с ВиК операторите. Има изготвена и приета Стратегия за развитие и управление на водоснабдяването и канализацията в Република България.

Според експертите реформата ще приключи през 2016 г.

Иван Иванов обаче коментира, че като цяло планът за водна реформа е изпълним, но е на ръба, защото всяко едно забавяне в сроковете ще създаде огромен проблем.